

MOKYTOJŲ SUAŽIAVIMO NUTARIMAI

Pereitą savaitę trumpai buvo pranešta apie rytinio JAV pakraščio lietuvių mokytojų suvažiavimą. Papildomai pranešame svarbesnius jo nutarimus:

1. Jungti esamus mokytojų susibūrimus į bendrą JAV lietuvių mokytojų sąjungą.

2. Steigti JAV Lietuvių Bendruomenės ribose Lituanistinio švietimo Tarybą.

3. Pavesti švietimo Tarybai parengti lituanistinio švietimo programą šeštadieniniams mokykloms ir atskirą programą paprastiems lietuvių mokykloms.

4. Rūpintis reikiamų vadovėlių išleidimu.

Toliau dar visa eilė padėkų prisidėjusiems prie lituanistinio švietimo geresnio išsprendimo ir eilė pagėdymų, kas dar reiktų toje srityje padaryti.

Pažymėtinas skatinimas plėsti "Jaunųjų Lietuvių Pagalbos Sąjūdį", kuris Brooklynio šeštadieninėje mokykloje jau praktikuojamas. Tai yra lietuvių mokytojų skatinimas kas mėnuo mokėti nedidelį (5, daugiausia — 10 c.) solidarumo mokesį, skiriamą pagalbos reikalingiems lietuvių, jaunuoliams sušelpiti. Tai geras pratimas prie solidarumo mokesčio, kuris čia gana sunkiai duodasi prigydomas.

Rytinių kolonijų mokytojų vadovybėn išrinkti: B. Kuls, A. Bendorius, V. Čižiūnas, K. Mockus ir P. Naujokaitis. Suprantama, kad jų uždavinys bus susižinoti su Chicago lietuvių mokytojų draugija bei kitais vietiniais, jeigu jų yra organizuotų, ir rūpintis įvykdyti pirma minėtus nutarimus.

DRAMOS VEIKALO KONKURSAS

Lietuvių Kultūros Fonde laikinai JAV Apygardos Valdyba, gerai suprasdama dabartinį sceninių veikalų trūkumą ir norėdama paskatinti dramaturginę kūrybą, skelbia konkursą dramų veikalui parašyti šiomis sąlygomis:

1. Dramos veikalo temą ir rūšį pasirenka pats autorius.

2. Veikalas turi būti literatūriškas ir sceningas.

Pastaba: Pageidaujama, kad šis veikalas, atsižvelgiant į šių laikų aplinkybes, būtų lengvai įmanomas pastatyti ir jo valdinimas truktų ne ilgiau kaip tris valandas.

3. Konkursinis veikalas įteikiamas Lietuvių Kultūros Fonde Valdybai ligi 1952 metų gruodžio m. 31 dienos.

Pastaba: Siame konkurse kviečiami dalyvauti viso pasaulio lietuviai.

4. LKF Valdybai turi būti atsiųsti du rankraščio egzemplioriai, ranka ar mašinėle rašyti ir slapvardė pasirašyti; autoriaus pavardė pranešama atskirame voke.

5. Už pripažintus veikalus skiriamos dvi premijos: I — 500 JAV dolerių, II — 300 JAV dolerių.

6. Konkursiniam veikalui įvertinti LKF Valdyba sudaro komisiją iš LKF Valdybos pirmininko arba jo įgaliojamo asmens, dviejų Rašytojų Draugijos Valdybos skirtų narių ir dviejų profesionalų aktorų.

7. Komisija savo nutarimus daro paprasta balsų dauguma. Balsams pasidalinus lygiai, nusveria pirmininko balsas.

8. Konkursui pasibaigus, rankraščiai grąžinami autoriams; jiems paliekamos ir visos veikalo panaudojimo bei leidimo teisės.

9. Konkursiniai veikalai siunčiami ir visais kitais konkurso

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO
1951 * No. 48

VEL SUSIDOMEJO KATYNO ŽUDYNUMIS

Kai vokiečiai įsiveržė gana gliausiai į Rusiją, vienu metu po visą pasaulį nuskambėjo žinia, kad Katyno miškuose yra atrastos masinės kapinės, kuriose esą užkasti bolševikų nužudyti lenkų kariai — apie 12.000.

Tada Amerikoj ir kitur tas vokiečių tvirtinimas buvo priimtas su nepasitikėjimu. O kai bolševikai atskirto, kad tai ne jų, bet pačių vokiečių darbas, tai tuo buvo labai mielai patikėta. Bolševikai teisinosi taip: mes tuos lenkus besitraukdami palikome, vokiečiai juos suėmė, nužudė ir dabar nori mums tik kaltę suversti už savo darbą.

Vokiečiai anuo metu sukvietė visą eilę ekspertų ir liudininkų iš lenkų, kitų užimtų kraštų ir net iš neutralių kraštų ir jiems dalyvaujant tyrinėjo kapines.

Vos karui pasibaigus, 1945 metais, amerikiečiai surado vieną lenką, kuris buvo irgi buvęs liudininku — ekspertu tuose tyrinėjimuose. Jis buvo apklauskintas. Apklauskintojams jo pareiškimai atrodė labai reikšmingi, tad jo apklausinėjimo protokolą buvo išsiųstas Valst. Departamentui. Bet iš čia apie tą dalyką vėliau niekas nieko nebegirdėjo.

Buvo pareikalauta parodyti tą aną lenką apklausinėjimo protokolą. Bet iš Valst. Departamentu gautas atsakymas, kad tokio protokolo nėra... Anais laikais, matyt, buvo kas pasirūpinama, kad tas protokolas "išnyktų..."

Tačiau vėl buvo surastas tas pats lenkas, kuris savo pareiškimą atnaujino. O to pareiškimo esmė tokia.

Visa eilė žymių, į kurias tada buvo nurodyta, jo, to lenko, neįtikina. Bet vienas dalykas jį galų gale įtikinęs ir jis savo nuomonę pakeitė — tai ant lavonų kojų atrasti batai.

Liudininkas gerai atpažino lenkų kariuomenės batus, kurie buvo išduoti mobilizuotiems kariai 1939 metais, prasiidę karui.

Tie batai ir ant lavonų tebebuvo labai mažai tenešioti. Iš to jis turėjęs pripažinti, kad žudynės turėjo įvykti daug anksčiau, negu tie karininkai galėjo patekti į vokiečių rankas. Jei žudė būtų vokiečiai, tai iki to laiko batai turėjo būti gerokai sudėvėti.

Antras dalykas — daug lavonų buvo šiltai apdengti, net su kailiniais. Vadinas žudynės galėjo įvykti tik vėly rudenį ar žiemą. Tuo tarpu vokiečiai Rusijon įsiveržė vasarą ir negalima patikėti, kad lenkų karininkai — belaisviai tuo metu būtų į vokiečių rankas patekę su kailiniais...

kraštų. Washingtono sovietų notos ir protestai laikomi neturintais pagrindo. Šis amerikiečių žygis, t. y. parama "pabėgėliams" įsivertina kaip pabėgėlių, o tas paktas turis grynai gynybos pobūdį.

KAD BALKANAI NEVIRSTŲ ANTRA KOREJA

Vakary spaudo sveikina Paryžiuje priimtą nutarimą sudaryti Balkanams stebėti grupę. Tai yra praplėtimas jau anksčiau Balkanuose veikusių JT spec. komisijos. Jos uždavinys buvo prižiūrėti, kad Graikijoje nepasikartotų nauji komunistų bandymai užgrobti kraštą. Dabar šios komisijos veikla apims ir Jugoslaviją. Sovietų blokas, žinoma, šiam nutarimui priešinosi, tačiau jis buvo vienas.

V. Rimvydas

VLIKas gali nutarti tik neigiamai Taikos viltys Korėjoje ir Sovietų vingiai

Sprendžiant Reutlingeno susitarimo klausimą, Vlike išryškėjo tikrai kritiška padėtis: klausimas Vlikas gali išspręsti tik neigiamai. Tą liudija pagarsėjusio susitarimo nepatvirtinimo eiga.

Savo laiku katalikų srovės atstovai Vlike iš karto pasireiškė neigiamai nusiteikę Vliko delegacijos pasirašytojo susitarimo atžvilgiu. Dr. J. Grinius, šiuo metu esąs Vlike Darbo Federacijos atstovu, net protestą reiškė, siūlydamas delegaciją apkalinti, kaip neva peržengusią jai duotus įgaliojimus. Tik dr. P. Karvelis (kada buvęs Lietuvos finansų ministeris, dabar Vlike esąs ūkininkų Sąjungos atstovu) bandė gelbėti padėtį, pasiūlydamas tam tikrą priedą prie susitarimo. Tas priedas buvo suformuluotas, kaip Vliko pasiaiškinimas, kodėl Vlikas susitarimą tvirtina. Tas pasiaiškinimas buvo suformuluotas taip, kad jis atrodė ne tokių ar tokių rezervų pareiškimas, kaip tai kartais sutartis tvirtinant esti daroma, bet greičiau kaltinamasis aktas kitos susitariančios pusės atstovui — Lietuvos Dipl. Seui S. Lozoraičiui. Tad pačiame Vliko posėdyje kitų Vliko narių buvo pastebėta, jog prie susitarimo tvirtinimo prijungiant tokį "pasiaiškinimą" nebefleka prasmės nei tvirtinti, kadangi "pasiaiškinimas" faktiškai susitarimą ne tvirtina, bet jį sunaikina, kaip netinkamą, arba jo prasmę aiškina visiškai kitaip, negu pačiame susitarime numatyta.

Tada tvirtinimo klausimas buvo atidėtas ir nutarta palaukti, ką gi pasakys Lietuvos pasiuntiniai, ypač tie, kurie formaliai tebeina savo pareigas. Pasiuntiniams buvo išsiuntinėjamas ir tas siūlomasis Vliko "pasiaiškinimas". Ir tuojau spaudoje ("Drauge") pasirodė užuominos, kad pasiuntiniai gal ir kitaip galvoja, nei jų vardu pasitarimuose dalyvavęs min. S. Lozoraitis. Sklido gandai, kad pasiuntiniai nepripažįsta jokio Dipl. Sefo. Ir, atrodo, buvo tikimasi, jog pasiuntiniai susvyruos ir, galbūt, net pasisakys prieš susitarimo tvirtinimą, arba bent jau pritaris Vliko rezervams, kuriuose iškeliamos visos didžiosios Vliko pretenzijos būti Lietuvos suvereninės galios reikšėju. "Darbininkas" net iš anksto gąsdino diplomatus, kad, girdi, jeigu jie pasisakytų ne taip, kaip jo — "Darbininko" partija reikalauja, tai ir pasiuntiniai pasirodytų esą "totalistai" ir t.t.

Bet pasiuntinių atsakymas užliejo labai daug šalto vandens tams viltims. Kaip praneša "Tremtis", pasiuntinių atsakymai buvo tokie:

1. Min. P. Žadeikis pasisakė reikalais susirašinėjama šiuo adresu:

Jonas F. Daugėla
1863 West 47 St.
Cleveland 2, Ohio

2. Šis konkursas nutartas skelbti ir jo taisyklės priimtos LKFondo laikinai JAV spygardos valdybos posėdyje 1951 m. lapkričio mėn. 4 d., dalyvaujant Valdybos pirmininkei A. Augustinavičienei ir nariams prof. dr. Pr. Skardžiui, Ign. Malfauskui, St. Barzdukui, K. Tallat-Kelpšai, A. Laikūnui ir J. F. Daugėlai.

už susitarimą be jokių priedų ir pabrėžė, kad Lietuvos Diplomatinės šefo institucija veikia, pasiuntiniai su ja skaitosi.

2. Min. K. Grauzins pasisakė už susitarimą be priedų, nes Vliko siūlomai priedai reikštų pažeidimą Lietuvos Diplomatinės šefo institucijos, kurią pripažįsta svetimos vyriausybės.

3. Min. B. K. Balutis pasisakė už susitarimo tvirtinimą be priedų, pabrėždamas, kad Vliko nenoras pripažinti Lietuvos Diplomatinės šefo titulo, kurį pripažįsta svetimos valstybės, yra lygu sienos griovimui.

4. Min. V. Girdvainis (atstovas Vatikane) pasisakė už susitarimo tvirtinimą be priedo, kuris savo raide ir dvasia susitarimą tik griauia.

5. Dr. S. Bačkis, einas atst. par. Prancūzijoje, įrodinėjo, kad susitarimą reikia tvirtinti, tačiau laiško pabaigoje paminėjęs, jog turėjęs privatų pokalbį, kuriame buvę pritariant ir Vliko pasiaiškinimams.

Pagaliam, yra pranešama, jog Diplomatinės šefas savo keliu dėl to susitarimo tvirtinimo atsisakė ne tik formaliai pareiškęs einančius ministerius, bet ir visus pasiuntinybių bei konsulatų pareigūnus, iki konsularinių attaché imtinai. Ir visi jie pareiškė savo pritarimą susitarimui, kaip jis buvo pasirašytas.

ČIA NE SROVINIS REIKALAS

Yra gerai žinoma, kad Lietuvos Diplomatinės pareigūnai toli gražu nėra vienos kurios politinės srovės žmonės. Tačiau jų nuomonė yra visiškai vieninga, matyti, remiama visų pirma Lietuvos valstybės reikalais, o ne partinės politikos sumetimais.

KAS TADA ATSTITIKO VLIKE?

Kai paaiškėjo, koks yra Diplomatinės Tarybos nusistatymas tuo reikalu, tada Vliko pirmininkas pareiškė, kad "Diplomatų nuomonė Vlikui nėra privaloma". Tas, žinoma, tiesa. Bet anksčiau, kada buvo tikėtasi kitokios ar bent ne tokios vieningos diplomatų nuomonės, tada apie tą nuomonę buvo kiek kitaip kalbama...

Šiaip ar taip, išklausus diplomatų aiškiai nuomonę, ir pusei Vliko narių (socialdemokratų, liaudininkų, tautininkų, ūkininkų partijos) ir laisvės kovotojų atstojų su diplomatų nuomone sutinkant, Vliko pirmininkas pareiškė, kad tvirtinimo klausimas... atkrita.

Kitiems pasiūlius balsuoti, pirmininkas pasiūlė klausimą dar atidėti. Šis pasiūlymas gavo 5 balsus už ir 5 prieš. Laikomas atmestas. Tada dr. P. Karvelis siūlo susitarimą tvirtinti su jo surašytais priedais. Vėl 5 už ir 5 prieš. Atmesta. Pagaliau J. Norkaitis (Ūk. Part. atst.) siūlo susitarimą tvirtinti tokį, koks pasirašytas, be priedų. Irgi 5 už, 5 prieš. Atmesta...

VLIKO PIRMININKAS NEGAVO YPATINGŲ ĮGALIOJIMŲ

Atsirado Vlike pasiūlymas, pagal kurį Vliko pirmininkui tu-

rėtų būti pripažinti ypatingi įgaliojimai naudoti lėšas tais atvejais, kai "laisvinimo veiksniams reikia darbininko". Konkrečiai kalbant, reikalas toks. Tam ar kitam Vliko nariui stoka prieš akis klausimas: ar emigruoti, ar pasilikti Europoje. Jei pasiliksi, iš ko pragyvensi? Ar dėl Vliko reikalų pasilikant Europoje bus užtikrintas pragyvenimas? Buvo norėta, kad Vliko pirmininkas tokiais atvejais galėtų pasiūlyti Vliko nariui užtikrinti pragyvenimo lėšas iš Vliko išdo, kitaip sakant, iš Tautos Fondo Vlikui skiriamų lėšų.

Kaip tik šiuo metu tas klausimas buvo aktualus J. Brazaičiui, Lietuvių Fronto (katalikų aktyvistų) atstovui. Bet buvo suabejota, ar tikslinga tokius įgaliojimus duoti vienam Vliko pirmininkui. Siūlyta tokius įgaliojimus duoti visai Vykdomajai Tarybai. Galų gale ir vienas ir kitas pasiūlymas irgi nesurinko balsų daugumos ir tuo būdu liko išspręsti neigiamai...

Po to, sako, J. Brazaitis išvyko skubiai tvarkyti emigracinių dokumentų. Jis, tarp ko kita, yra žinomas, kaip vyriausias kovos prieš Reutlingeno susitarimą strategas.

AR DAR GALIMA KĄ NUTARTI?

Buvo pasirodęs posėdžio dienotvarkėje dar vienas "svarbus Lietuvos vadavimo klausimas" — tai... interpeliacija prieš vieną Vykdomąją Tarybą, bet ji vėliau išimta. Juk vistiek, esamoje padėtyje, nepasitikėjimo pasiūlymas greičiausiai būtų išspręstas neigiamai, kaip ir visi kiti klausimai. Kelti tokius klausimus, kaip, pvz., Mažosios Lietuvos Tarybos atstovo įtraukimas į Vliką, būtų irgi beviltiškas, nes aišku, kad sprendimas irgi būtų neigiamas. (Taryboje tokio aiškaus pusiau susiskirtymo dar nėra, bet ir tai, pasirodė, kad užtenka vieno "veto" ir baigta...)

Tad lieka vienas klausimas — ar Vlikas iš viso dar gali ką nors teigiamai nutarti?

Dirvos talka

Dirvos skelbiamoji talka iki lapkričio mėn. 28 dienos davė 302 naujus skaitytojus. Tie 302 nauji skaitytojai sudaro 996 taškus.

Atskiri talkininkai šiuo metu turi taškų:

	Taškai
Paplėnas J., Chicago	191
Astrauskas St., Worcester	172
Pauža Vl., Detroit	68
Sodaitis A., Brooklyn	60
Svarcas P., Collinsville	44
Cesonis A., Baltimore	32
Paršeliūnas J., Toronto	30
Smigelskis A., Cleveland	24
Diržys A., Venezuela	20
Saladžius Pr., Rochester	20

Kiti talkininkai turi po mažesnę skaičių taškų.

Talkai beliko vienas mėnuo. Mes tikime, kad per tą laiką pasispaus visi ir į talką įsijungs ir dar talkininkauti nepradėję.

AR KALĖDOS ATNES TAIKĄ KORėjoJE?

Pereitos savaitės penktadienį, smarkiai lyjant, Panmunjono palapinėje susirinkę kovojančių šalių vyrai nustatė 30 dienų terminą sudaryti paliauboms, prieš tai sutarę dėl paliaubų linijos. Šios savaitės pirmadienį jau tiksliai nubrėžta ir toji 145 mylių ilgio linija ir jei paliaubos bus pasirašytos per 30 dienų, tai šioje linijoje turės būti sustabdyti karo veiksmai. Antradienį jau ir parašais patvirtinta toji paliaubų linija. Taigi išėitų, kad trečiąją Kalėdų dieną, ar tiksliau tokius įgaliojimus duoti vienam Vliko pirmininkui. Siūlyta tokius įgaliojimus duoti visai Vykdomajai Tarybai. Galų gale ir vienas ir kitas pasiūlymas irgi nesurinko balsų daugumos ir tuo būdu liko išspręsti neigiamai...

NAUJI SUNKUMAI IR KLITYS

Derybininkų susitarime Korėjoje pasakytą, kad jei per 30 dienų nebūtų prieita prie susitarimo visais kitais klausimais, tai tuo atveju turėtų būti nustatyta nauja paliaubų linija. Tie kiti klausimai nelengvi. Štai pirmoje eilėje, klausiami, ar pavys susitarti dėl paliaubų vyksmų, kaip, pvz., Mažosios Lietuvos Tarybos atstovo įtraukimas į Vliką, būtų irgi beviltiškas, nes aišku, kad sprendimas irgi būtų neigiamas. (Taryboje tokio aiškaus pusiau susiskirtymo dar nėra, bet ir tai, pasirodė, kad užtenka vieno "veto" ir baigta...)

Dar opesnis karo belaisvių pasikeitimo klausimas. JT pajėgos sakosi turinčios per 168 tūkst. korėjiečių ir kinų karo belaisvių, o priešingoji pusė turinti jų apie 10.000 amerikiečių ir keliadesimtis tūkst. korėjiečių. Pagal trečias dienas padarytą gen. Ridgway pareiškimą, esama žinių, kad amerikiečių karo belaisvių esą nužudyta 8000. JT reikalauja visų karo belaisvių grąžinimo. O jei komunistai pareikalauja grąžinti visus belaisvius — tai ar jie visi sutiks būti grąžinami? Ar jie tuo atveju turėtų būti grąžinti jėga? Ir kaip patikrinti, ar komunistai visus grąžina?

Kelia abejojimų ir komunistų reikalavimas atšaukti visus sveikimus dalinius iš Korėjos. JT pabrėžia, kad tai daugiau politinis klausimas ir visai nenori jo kelti. O jei komunistai spausdintų, tektų reikalą perkelti į diplomatiją. Čia paliaubų klausimas vėl gali įklimpti.

SKUBĖKIT GINKLUOTIS, DUOKIT DOLERIŲ!

Romoje — Atlanto valstybių politiniai vadai diskutuoja Europos gynybos klausimus. Iš Paryžiaus atvyko gen. Eisenhoweris. Jis iškėlė reikalavimą ligi kiti metų pabaigos sudaryti bent 40 divizijų, o ligi 1954 m.

pabaigos — 70 ar 80. Jis sukėlė ir daug dėmesio, pažadėdamas Europos karinėms gynybos pajėgoms ir amerikiečių pradėtus bandyti vad. slaptuosius atominis ginklus. Tie ginklai tačiau neturėtų sumažinti sausumos kariuomenės svarbos — tik stiprūs daliniai galėsia sulaukyti agresorių. Galimas dalykas, generolas susilauks ir priekaištų iš įvairių Europos politikų pusės, bus skundžiamasi lėtu ginklų pristatymu iš JAV ir kt., tačiau jau pats reikalavimas skubinti divizijų sudarymą reikia vertinti kaip būdingą dalyką. Netenka abejoti, kad Atlanto politikai suvažiavę į NATO posėdžius Romon dar turės išspręsti daug galvosūkių — ūkiniai Europos sunkumai čia užims vieną svarbių vietų. Duokit mums daugiau dolerių, gelbėkit mūsų ūkį nuo katastrofos, — štai šūkiai, kurių nuolat turės klausytis Amerikos delegatai su jų ekonominį reikalų "išminčium" Harrimanu priešaky, klausytis ir — susimąstyti.

PRIVATŲS PASITARIMAI DAR MADOJE

Paryžiaus konferencijoje vis dar neįsibrendama iš žodinės propagandos klampynės. Nusiginklavimo klausimais po Achesono jau du kartus kalbėjo ir Višinskis ir tiek pat kartų buvo kovoje propagandos ginklais. Aišku, sovietai "neatmeta" vakarų plano, tačiau siūlo 12 "rimtų" papildymų. Pastarosiomis dienomis į šias diskusijas įsimaizė Azijos — arabų kraštai, pasiūlydami keturioms didžiosioms valstybėms susirinkti privačiai ir susirinkimo ligšioliniam pirm. meksikiečiui Nervo vadovaujant, toliau bandyti lukštenėti abiejų pusių pasiūlytus susiginklavimo planus. Amerikiečiai jau sutiko eiti į tuos pasitarimus. Sovietų atsakymo vis dar laukiama.

100 MILIJONŲ ERZINA SOVIETUS

Naujas, sovietų Paryžiuje iškeltas didelio nepasitenkinimo objektas — tai amerikiečių paskirti 100 milijonų dol. renti vad. "parinktiems asmenims". Pastebėtina, kad Amerikos vad. Mutual Security 1951 m. aktu, priimtu kongreso ir įsigaliojusio spalio m., prezidentui leidžiama išleisti ligi 100 mil. dol. iš karinių fondų pinigų "tokiems parinktiems asmenims, kurie čia gyvena ar yra pabėgę iš Rusijos ir jos satelitinio krašto, siekiant juos įjungti į karines pajėgas, kurios galėtų remti Atlanto Sutarties organizaciją arba ir kitiems tikslams..." Tie "kiti tikslai" šio akto autorių nuomone, reiškia paramą — pagrindžia, pajėgoms kraštuose už geležinės uždangos. Kad šis amerikiečių aktas negalėjo patikti sovietams, liudija jų protestas amerikiečiams Maskvoje ir reikalavimas reikalą svarstyti Paryžiuje. Esą, tuo aktu siekiama finansuoti asmenų ir ginkluotų grupių subversyvinis veiksmus, finansuoti išdavikus ir karo nusikaltėlius pabėgusius iš savo

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editors: Vincas Rastenis, Balys Gaidžiūnas. Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00 in Canada — \$4.50, elsewhere — \$5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Išėmama kiekvieną ketvirtadienį. Redaktoriai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, kitur — \$5.50.

KAS ir KUR

• Laikinį Organizacinis JAV Bendruomenės komitetas taip pat pasiskirstęs pareigomis: prel. J. Balkūnas — pirmininkas, K. Zalkauskas — I vicepirmininkas, P. Vileišis — II vicepirmininkas, A. Saulaitis — sekretorius ir V. Chase — išdėdintikas.

• Vokietijoje, ant mirusio rašytojo Juozo Krūminio kapo, pastatytas paminklas. Paminklo pastatymas ir 5-iesiems metams priežiūra kaštavo 630 DM. Pini-gus rinko Liet. Rašytojų Drau-gija. Paminklo statymui vadavo Aleksandras Gešventas.

• Tremtis praneša, kad arti-miausiu laiku į JAV išemigruoja Vilko ir Vykdomosios Tary-bos narys J. Brazaitis.

• Ką tik knygų rinkoje pasirodė Vyt. Augustino TĖVYNĖ LIE-TUVA — "OUR COUNTRY LI-THUANIA", kuriame telpa virš 100 įvairių meniškų foto nuo-traukų, pavatduojančių istorinę ir nepriklausomąją Lietuvą.

Mus informuoja, jog šio vei-kalo kainą 5 doleriai. Suintere-suotieji kreipiasi į knygų leidyk-lą VAGA šiuo adresu: P. ALI-ŠAUSKAS, 107-17 118 Street, Richmond Hill, N. Y.

• Londone įvykstančioje pa-vergtų tautų konferencijoje lie-tuvius atstovaus: ministras B. K. Balutis, Dr. S. Bačkis ir M. Brakas.

Tremtinys Antanas Paliulis, gyvenęs 159 Washington Ave., Waterbury organizuoja vietos knygų prekybą. Jis žada ne tik išsiųsti knygų platinti, bet ir tarpinkauti užsakymams bei parūpinti retesnių knygų. Jo ad-

resas įsidėmėtinai visiems lei-dėjams, o vietos knygų mėgė-jams duodame ir telefono nr.: 3-5041. Užsakytos knygos bus pristatomos ir į namus. Vv.

• Rašytojas L. Neveravičius, gyvenęs Anglijoje, Londone, gra-vo mokykloje dėstyti rusų kalbą.

• Australijoje, kur gyvena apie 5000 lietuvių eina du laikraščiai. Abu turi nemažų sunkumų. "Mū-sų Pastogė" vėl pakeitė redak-torių. Dabar redaguos Al. Mau-ragis.

• Lietuvių Rymo katalikų susi-vienijimui Amerikoje suėjo 65 metai. Šis susivienijimas savo veiklos pradžią skaito 1886 metų lapkričio 22 dieną.

• Amerikiečių Aukštojo Komi-saro įstaiga Vokietijoje yra nu-tarusi vėl leisti Rusijos karinin-kams lankyti stovyklas ir ragin-ti pabaltiečius grįžti namo. Pa-baltiečių tremtinių atstovai žiū-rė jį teisių pažeidimą įteikė atitinkamus protestus. Iš ame-rikiečių įstaigų gautas praneši-mas, kad į protestą bus atsi-žvelgta ir nutarimas persvarsty-tas. Stebėtina, kad amerikiečiai vis dar nėra nieko pasimokę.

• Gen. V. Nagius — Nagevičius vėl turėjo širdies priepulį ir gy-dosi ligoninėje.

KUR SIŪSTI AUKAS INVALIDAMS

Gen. Vl. Nagius ragina ir pra-šo aukotojus, norinčius aukoti, aukos siųsti tiesiai Invalidų są-jungos pirmininko Br. Tvardiūno vardu (454 N. Marshall St., Phi-ladelphia 23, Pa.).

Pro mano akinus

Laiškai skrenda per Atlantą

— Ar tikrai toji Amerika toks keistenybių kraštas?

— Ar tiesa, kad maisto pas-jus kaip šieno?

— Nejaugi, per porą metų vis dar nepriprantat prie naujo krašto sąlygų?

Nebus apsiriktas pasakius, kad panašių klausimų, likusių Eu-ropoje laiškuose, randa ne vie-nas naujasis "amerikietis".

Jei į pirmuosius du klausimus dažniausia bus atsakyta "taip", tai į pastarąjį atsakymas, žiū-rint laiško gavėjų, galės būti ir teigiamas ir, atrodytų, dažniau vis dėlto — neigiamas.

Laiškai oro ir vandens keliu vis tebekeliauja į Vokietiją ir Ameriką ir abiejų kontinentų lietuvių daugiau ar mažiau jau pažįsta savo tautiečių gyvenima- anapus "didžiosios balos". Skir-tumas tik tas, kad jei Vokietijos gyvenimo vaizdai tremtinių kuo-toliau, tuo labiau piešiami niu-resnėmis spalvomis, tai ameri-kietiškas gyvenimas čia atsi-dūrusių dažnai vaizduojamas ar-ba per daug pesimistiškai arba labai šviesiai. Būdinga, kad daž-niausia tie "amerikiečių" laiškai vis labiau trumpėja ir vis rečiau išskrenda į senutę Euro-pą. Vis dėlto, laiškai ir toliau tebeskrenda ir tebeplaukia ir

neša didelį malonumą, dažnai suteikdami džiaugsmo bei pa-tarimų, kurie dar labiau tebe-vargsta ir tebesigrumia su egzistavimo galimybėmis sto-tyklose.

Pasekime turiniu vieno toki-o laiško, nukeliamusio Europos žemyno link —

Mielas drauge, žinai, man jau nusibodo pasakoti apie Ameriką. Juk ir jūs Tremty dažnai pasi-rodė straisniai iš Amerikos ir gal jie sudarys šiojį tokį vaiz-dą. Tik gal jie per juodai piešia gyvenimą? Visai jau nėra taip blogai, kaip rašo tie korespon-dentai. Gal net radome čia ge-resnį gyvenimą kaip tikėjimės gyvendami Vokietijos "kempė-se".

Tiesa, dirbti tenka iš pat pra-ščių ir gana sunkiai. Štai abu su žmona (ji dirba siuvykloje) užkalame per savaitę apie 110 dol. grynais. Nemažas pinigas,

ar ne? Na, aišku, užtat pavalgo-me sočiai — krautuvėse gauni viską, daržoves ir vaisius gali įsigyti per ištisus metus. Pinigų pakanka ne tik pavalgyti, bet šį tą padėdam ir į banką. Nesiste-bėk, kad turime jau ir gerai ap-statytą 5 kambarių butą su mo-dernia virtuve, gi už kokių metų su savo kaimynu tikrai įsigy-sime namus. Už 12 tūkst., sako, visai neblogas. Žinai, prie namų yra tuščias garažas — už vienos kito savaitės tikiuos ir jį pasta-tyti grakštų chrysleriuką. Ste-biesi? Po darbo grįžęs namo nu-einu su žmona pasižiūrėti šovų (taip čia vadinamas kinai), ta-čiau svarstau, ar neprašytų labiau televizija. Sėdėsi sau na-mie ir nereikės tau per šaltį ir sniegą bristi ligi kino.

Klaus, kaip Aldutė ir Algis. O, žinai, jie gerokai paaugo. Leidžiu juos į parapijos mokykl-ą — geriau išmoks angliškai. Abu — Donna ir Al (ar negeriau skamba taip sutrumpinus?) ir su mumis pasižveja angliškai. Žinai, mums, žilstantiems, nebe taip jau lengvai apsisverčia lie-žuvis, bet jiems? Vieni juokai. Už metų kitų bus tikri ameri-kučiai. Ir gerai taip. Čia jau aiškiai liksime gyventi, tad ar neverta gerai išmokyti valstybi-nės kalbos, neapsimoka prisitaikinti prie krašto sąlygų, jo pa-pročius? Be anglų kalbos mūsų vaikai nepadarys čia jokios kar-jeros.

Atleisk, turiu jau baigti. Žmo-na verčia vyksti į miestą pasi-žiūrėti žiemos sezono sunknelių ir lapės, o ir man verkiant rei-čia šiltesnio koto (taip čia vadi-na paltus). Ryt ruošiamės eiti su žmona pasukti pobūvyje. Tad, linkiu sveikatos ir laimės ir ide-du čia dolerį — išsiėsk geres-niu kursu, produktai pas jus, rodos, pabrango? Tavo....

Per Atlantą keliauja ir kito pobūdžio laiškas. Jame rašo: Mieloji Danute, atleisk, kad taip retai berašau, bet tikrai čia mums nėra taip lengva, kaip gal manytum... Jau sukako dveji metai, kaip įkėliau koją į šiuos krantus ir tikėk man, vis dar jaučiuosi apglusęs šiame amerikoniškame gyvenime. Ne-

mažiau, palyginti, lengvai pa-siekiami fiziniam darbininkui? Negalėčiau, mieloji, tiksliai at-sakyti. Tikra teisybė, kad ir senieji lietuviai amerikiečiai stebisi mūsų ateivių daroma "pažanga" amerikoniškumo link-me. Tiesa, jie mus ir pabara, kad girdi, per greit darome iš-vadas apie šį kraštą, per greit pastebime jo tamsiąsias puses. Sako, pagyvenkit ilgiau ir jūs daugiau niekas nebestebins. Na, ir gyvename jau trečiuosius me-tus...

Tikėk, Danute, jau ir trečiai-siais metais vis dar negaliu pri-prasti prie čionykščio sąlygų. Svetima viskas ir gana. Rodos, ir Vokietijoje svetima mums dvasia ir kaip buvo ryški neapy-kanta "auslaenderiams", bet, prisipažįstu, — ir pati gal su-tiksi — jautėmės ten jaučiau. Gal dėlto, kad, anot J. Cicėno, lyg buvome Lietuvos pakluonė-je, gal dėlto, kad vis tikėjome politinių permainų.

Rašai, kaip jūs ten sanatori-joje gyvenate viltimis, kaip jūs ištroškę lietuviškos spaudos, kaip jūs daug tikėtės iš mūsų tautinio atsparumo, kaip jūs šviesiai ir blaiviai žiūrėte į Lie-tuvos atgimimą... Nebe susi-jaudinimo skaitau tas eilutes ir nebe gėdos jausmo jūsų visų ten pažiuros turėtų paveikti daugelį čia atsikūrusių. Gyveni-mas mūsų tautai tikrai yra pa-statęs sunkius bandymus ir, būk tikra mieloji, galima bent pasi-guosti tuo, kad tremtis išskirs

pasakyčiau, kad jau taip čia blo-gai — o ne, dažnam mūsų trem-tinių materialiniai gyvenimo patogumai tiesiog apsuiko gal-vas. Dažno jų ir neapsimoka klausyti, ar jie — sąlygoms esant grįžti į tėvynę? Aiškus atsaky-mas — ne, nes, esą, ką gi jie rastų Lietuvoje? Griuvėsiai, pelenus ir maskolių palikuonis... Nesakyčiau, kad visi tokie, bet, mieloji, tas materialų gėrybių vaikymasis neišsėis į gerą daugė-lio mūsų, pasakyčiau, patrioti-niam nuostatai.

Jau rašiau, koks didelis pavoj-us grėsia jaunajai kartai nulle-tuvėjimo linkme. Galui ir dabar tą patį tvirtinti. Nežinau kodau-giau stebėtis — mūsų jaunimo gabumais apvaldyti anglų kalbą ar vaikų tėvų abuoju metu sava-jam atžalynui vis slenkant į amerikonišką prarają. Kas čia įvyko? Vokietijoje per penketą metų taip gražiai ugdėme savo kultūrinį gyvenimą, švietimą, o čia norime koreičiausiai virsti tokiais amerikonais, kuriems lie-tuviškumas jau praetis daly-kas, nereikalingas ir nepatogus. Gal kalta čia pati atmosfera krašto, kuriame vis dėlto nema-žai šovininio nacionalizmo dai-gų? Gal kalti ir civilizacijos lai-

V. ALSEIKA

mejamai, palyginti, lengvai pa-siekiami fiziniam darbininkui? Negalėčiau, mieloji, tiksliai at-sakyti. Tikra teisybė, kad ir senieji lietuviai amerikiečiai stebisi mūsų ateivių daroma "pažanga" amerikoniškumo link-me. Tiesa, jie mus ir pabara, kad girdi, per greit darome iš-vadas apie šį kraštą, per greit pastebime jo tamsiąsias puses. Sako, pagyvenkit ilgiau ir jūs daugiau niekas nebestebins. Na, ir gyvename jau trečiuosius me-tus...

Tikėk, Danute, jau ir trečiai-siais metais vis dar negaliu pri-prasti prie čionykščio sąlygų. Svetima viskas ir gana. Rodos, ir Vokietijoje svetima mums dvasia ir kaip buvo ryški neapy-kanta "auslaenderiams", bet, prisipažįstu, — ir pati gal su-tiksi — jautėmės ten jaučiau. Gal dėlto, kad, anot J. Cicėno, lyg buvome Lietuvos pakluonė-je, gal dėlto, kad vis tikėjome politinių permainų.

Rašai, kaip jūs ten sanatori-joje gyvenate viltimis, kaip jūs ištroškę lietuviškos spaudos, kaip jūs daug tikėtės iš mūsų tautinio atsparumo, kaip jūs šviesiai ir blaiviai žiūrėte į Lie-tuvos atgimimą... Nebe susi-jaudinimo skaitau tas eilutes ir nebe gėdos jausmo jūsų visų ten pažiuros turėtų paveikti daugelį čia atsikūrusių. Gyveni-mas mūsų tautai tikrai yra pa-statęs sunkius bandymus ir, būk tikra mieloji, galima bent pasi-guosti tuo, kad tremtis išskirs

Kai kuriose JAV valstybėse katalikų yra labai mažas pro-centas. Štai Virginijoje iš 30 gy-ventojų tik vienas katalikas, Floridoje vienas katalikas iš 40 gyventojų, Missisipi ir Ala-bamos vienas iš 45 gyventojų, Arkansas 1 iš 50 gyventojų, So. Carolinoje vienas iš 60, Tennessee ir Georgijoje 1 iš 100 gyventojų, o North Carolinoje 1 iš 200.

US News Report duomenimis iš 150 milijonų Amerikos gyven-tojų, 28,5 milijono yra katalikai. Tai sudaro 19% visų gyv. Di-džiausią katalikų tvirtovę lai-koma Mass. valstybėje. Joje ka-talikų yra virš 40%. Pačiame Bostone, Mass. sostinėje, ka-talikų priskaitoma apie 44%. Iš didžiųjų Amerikos miestų kata-likų yra: Chicagoje 41%, Mil-wauke 30%, Detroit 28%, New York 27%, Philadelphia 26%, Cleveland 25%, St. Louis 21%, Los Angeles 18%.

Kai kuriose JAV valstybėse katalikų yra labai mažas pro-centas. Štai Virginijoje iš 30 gy-ventojų tik vienas katalikas, Floridoje vienas katalikas iš 40 gyventojų, Missisipi ir Ala-bamos vienas iš 45 gyventojų, Arkansas 1 iš 50 gyventojų, So. Carolinoje vienas iš 60, Tennessee ir Georgijoje 1 iš 100 gyventojų, o North Carolinoje 1 iš 200.

ANGLŲ KALBOS VADOVĄ

Tam, kas gali užsisakyti iškirpdamas ir pasiųsdamas su čekiu ar pašto perlaide žemiau tilpusią atkarpą šiuo adresu:

"WORD & PHRASE", 6660 W. 147th ST., TINLEY PARK, ILL.

Mr. / Mrs.

(vardas ir pavardė — rašyti apvaldintais rašmenimis)

ar.

gavė

nuolat

rečiau

rečiau

Užsakau "Anglų kalbos vadovą" ir siunčiu pinigų už

sąsiuvinį \$.

Jau turiu sąsiuvinį: I dal. Nr. ir II dal. Nr.

(Kas čia jokios pastabos neparašo, gaus vadovą praėjusį pirmąjį mėnesį)

Pridedu: čekį/money orderį.

(parašas)

LEIDYKLOS PASTABOS:

Norėdamas gauti vieną sąsiuvinį susipažinti, atsiųsk 60 c. pašto ženklais.

Nemokamai vieną prenumeratą gaus tas, kas surinkęs atsiųs keturias prenumeratas.

Prenumeratos kaina JAV:	Prenumeratos kaina JAV:
1 sąsiuvinis — \$2.75	1 sąsiuvinis — \$2.75
5 sąsiuviniai — \$12.50	5 sąsiuviniai — \$12.50
10 sąsiuviniai — \$25.00	10 sąsiuviniai — \$25.00
15 sąsiuviniai — \$37.50	15 sąsiuviniai — \$37.50
20 sąsiuviniai — \$50.00	20 sąsiuviniai — \$50.00

Tarybinių šunų laikytojų klubas

JURGIS JANKUS

(Tęsinys iš pereinamojo nr.)

— Tiesiai gale koridoriaus yra kambariukas, kur laikom prakuras. Nunešk ir įmesk.

— Palauk dar tas, — sulaukė Balt-ramiejūnas.

Jis paėmė ant stalo pasilikusią mė-lyno popieriaus skiautę ir įmetė į mai-šą.

5.

Vos spėjo sugrįžti Zaliokas, kai suskambo durų skambutis, ir visų vyrų akys susmigo į šunį.

— Na, broliuk, mūsų gyvenimas dabar priklauso nuo tavęs. Drįstum, velniukšti, jį sugadinti, tai žinok, — pasakė Lapkus, išeidamas įleistį šefo, o šuo užsimerkė, lyg laukdamas spyri-mo tiesiai dantysna.

Vilkomirskis įėjo kiek išdidžiai, nenusiėmė net kepurės ir apžvelgė sta-lą, sienas, kiek ilgiau sustojo ties spin-ta ir vėl atsuko į vyrus, kurie buvo visi aukštesnio ūgio, ir Vilkomirskis nejučia dar aukščiau patempė kaklą ir apatinę lūpą atkišęs priekinis kelis kar-tus patrynė į viršutinę.

— Tai kaip reikala? — pagaliau prašneko.

— Galima sakyti, visiškai paken-

čiamai, — patrynė rankas Lapkus, — Va, žiūrėkite, gavau, galima sakyti, visiškai laukinį, o dabar kai jo jau pramoko. Na, Juodi. Prašau svečiam po papirosą. Tik greitai!

Šuo pakėlė akis į Lapkų, abejingai pažiūrėjo stačiai į veidą, paskum, lyg ką sumetęs, greitai apsisuko, užsoko ant stalo, paėmė papirosų dėžutę ir ap-vaikščiojo visus svečius, pirmiausia su-stodamas prie Vilkomirskio, kurio aky-se žybtelėjo mažas nustebimas. Jis pa-ėmė cigaretę ir paplojo šunį per spran-dą.

— O jis ir daugiau dalykų moka, — nusišypsojo Lapkus. — Reikia pa-sakyti, kad dirbau, kaip velnias, kol to pasiekiau. Juodi, nauk draugui svečiui kojas. Greitai!

Šuo priėjo prie Vilkomirskio ir greitai ėmė atrišinėti batelių raištelius.

Vilkomirskis jau visiškai paten-kintas atkišo kojas, o šuo išvarstė raiš-telius, numovė batus, gražiai sustatė šalia vienas kito ir pakėlė galvą ėmė žiūrėti į Lapkų, o tas į Vilkomirskį.

— Atrodo daug padaryta, — nu-tęsė tas.

— Nepaprastai. Jis moka viską. Gali iš krautuvės parnešti maisto, gali

parnešti degtinės. Kariuomenei toks šuo nepamainomas, o mes galėsime šimtus tokių išmokyti. Pavyzdžiui, ga-lime padaryti tokį bandymą. Išneškite ką nors ir paslėpkite. Kur norite: ko-ridorių, gatvę, o jis išeis ir suras. Ga-lite slėpti kur norite: užkasti žemėj, įmesti į vandenį. Vistiek.

Vilkomirskis nusišypsojo.

— Tai tam liepėt mane nuauti. Kad užuostų.

Lapkus smarkiai papurtė galvą.

— Nė minties neturėjau. Išmes-kite ką pro langą. Mums vistiek. Jis padarys, ko nepadarėčiau nei aš, nei va mano draugai. Sarmata prisipa-žinti, bet jis vienas gudresnis už mus visus keturis.

— Aš manau, nusišypsojo Vilko-mirskis. Na gerai. Še, — ištisė, — ketvirtainiškai perlenkęs užrašų kny-gutės laiškelį. Išnešk ir padėk kur, o jis atneš. Tikiu, bet idomu išmėginti.

Baltramiejūnas išėjo, šuo vėl atsi-gulė kampe, užsimerkė ir koja priden-gė snukio galiuką. Vilkomirskis ati-darė stalčių ir ilgai žiūrėjo į popierius, paskum greitai pakėlė galvą vikria akim permetė visus tris, apsisuko su visa kėde vietoje ir atidarė spintą, ku-rijoje buvo kelios storesnės ir plonesnės knygos ir pluoštas palaidų popierių. Lapkus skausmingai suraukė kaktą, bet už durų pasigirdo žingsniai ir su-grįžo Baltramiejūnas.

— Mes ir per šimtą metų neras-tumėm, — išlyginęs veidą pasakė Lap-

kus.

— O jis? — mestelėjo per petį Vil-komirskis.

— Jam netruks nė minutės. Tik pasakykite. Pamėginkite, drauge Vil-komirskis, pats paliepti.

Vilkomirskis paliko spintą ir su visa kėde atsuko į šunį. Valandėlę žiūrėjo, kaip tas snaudžia.

— Juodi, — tyliai, tyliai pašaukė. Juodis pakrūtino vieną ausį ir gud-riai pramerkė akį.

— Juodj, atnešk mano laišką, — vėl tyliai pasakė, stengdamasis, kad balsas būtų ir švelnus ir su įtaiga.

Šuo pakėlė galvą ir kelis kartus sunurksėjo. Akyse šokinėjo žiburiu-kai.

— Laišką atnešk, — dar sykį pa-sakė, ir šuo, smagiai sulojęs, išlėkė pro duris.

Visi įsitampė laukime. Net ir Vil-komirskis nebegrįžo prie spintos, bet ranką parėmęs smakrą žiūrėjo į duris, už kurių netrukus pasigirdo keistas čėžėjimas.

— Atidaryk, — pasakė Vilkomir-skis Zaliokui, kuriam durys buvo kaip tik po ranka.

Tas greitai atidarė.

Iš tamsios priemenės pasirodė šuns uodega, paskum užpakalis. Jis ata-tupstas kažin ką sunkiai traukė nely-giomis grindimis, iš čia ir buvo tas čė-žėjimas.

— Koks velnias dabar jį užsėdo, — subumbėjo Pupinis, bet Vilkomir-

kis pamojo atgalia ranka, kad tylėtų, ir visas palinko į priekį.

Šuo vilko maišą. Įvilko kambarin, padėjo prie Vilkomirskio kojų, smagiai amtelėjo ir ėmė snuki knistis, steng-damasis snukį kišti vidun.

Vilkomirskis šypsojosi visu veidu.

Lapkus buvo išbalęs kaip popie-rius. Valandą jis juto, kaip grindys linksta po kojų ir negalėjo pajudėti iš vietos. Tai buvo kaip sunkaus sapno akimirksnis, kad žinai, kad turi bėgti, žinai, kad gali išsigelbėti, tik reikia žingsnį į šalį pažengti, bet neturi jėgų pajudėti iš vietos. Tik kai šuo atkrapš-tė maišą ir ėmė snukį kišti vidun, jis pašoko.

— Juodas velni, tu! Kas tau buvo liepta, o tu kur snukį kiši. Lauk, še-tone.

Prišokęs pagavo maišą už kampo, šuo piktai suurzgė, ir Vilkomirskis pa-gavo už kito galo maišą.

— Palauk, drauge. Šuo yra šuo. Leisk jam pabaigti.

— Ką jis čia vers visokį mėšlą.

— Ne, ne. Tegu verčia. Tegu.

Šuo urzgė ir pyko, o Vilkomirskis buvo viena plati šypsena ir kalbėjo švelniai.

— Bet, drauge Vilkomirski... — dar mėgino Lapkus.

— Draugas, nedaryk juokų, — jau kiekiau pasakė Vilkomirskis ir taip truktelėjo maišą, kad Lapkus net knap-stelėjo, paleido savo kampą iš rankų ir atsistojo išbalęs, kaip popierius.

SIMTANUOSIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Ką nutarė J. Pakrančio sušaukta konferencija

Praėjusią savaitę mes šioje vietoje rašėme, kad Jonas Pakrantis ir Petras Kanapėnas mūsų telegramą Vlikui reikalaujanti tvirtinti susitarimą su diplomatais. Kaip ir buvo galima tikėtis, jokie atsakymo iš mūsų vadovaujančio veiksnio būstinės nie nesulaukė ir todėl, nuodugniai pasitarę, jie nutarė į reikalingą rankas nenumoti, o imtis tolesnių konkrečių žygių mūsų visų vadovaujančių veiksmų vienybei pasiekti. Kadangi jie abu nesijautė atstovaujanti visai lietuvių visuomenei, tai pasiryžo sušaukti platesnį pasitarimą, kuriame dalyvautų maždaug visų mūsų srovų patikėtiniai.

Toks pasitarimas šiomis dienomis įvyko Jono Pakrančio bute. Vyra, kuris kalbėjo dešiniųjų srovų vardu, pavadinkime Dešiniasparniui, kairiųjų atstovus tebus pavadintas Kairiasparniui, o didžiulei palaidai masei, kuri nesidomi jokiais partijomis, tegul atstovauja Bepartinis.

Klausimą referavo Kanapėnas. Jis labai karštai įrodinėjo, kad Vliko nusistatymas netvirtinti susitarimo su diplomatais esąs tiesiog pragaistingas Lietuvos vadavimo darbui, kad tremtinių visuomenė, nematydamą vienybės vadavimo akcijos viršūnės patį jaučiantis demoralizuota ir atstovauti vadavimo darbui, kad Vlikas varas labai žemažiūrišką partinę politiką, kad būtinai reikią imtis kokių nors konkrečių žygių toms frakcijų komedėjėlėms baigti ir Lietuvos vadavim darba pagrįsti visuotinesniu ir platesniu pagrindu, kuris stipriau būtų atremtas į patį lietuvišką reikalą, o ne į siaurą, niekingą, pasenėjusį, jau seniai palėšais atsiduodantį partinį egojizmą. Baigdamas jis pridūrė, kad tremtinių platesnė visuomenė negalinti to reikalo palikti Dievo valiai, kad Lietuvos vadavimo darbas rūpys ne tik Vlikui,

bet turįs rūpėti ir rūpįs kiekvienam doram lietuviui tremtiniui, kad reikią kas nors daryti, bet taip daryti, kad pagaliau augstieji mūsų vadavimo veiksniai susiprastų ir mestų žaidę blogo skonio frakcinius farselius, o imtųsi rimto ir konkretaus darbo.

Po tų Kanapėno žodžių visuomenės atstovų konferencijoje kilo sąmyšis. Pirmas pašoko protestuoti Dešiniasparnis.

— Ką čia pasakė ponas Kanapėnas — nesamontė. Vlike viskas tvarkoje. Aš negalėčiau pasakyti nei kodėl, nei kaip, nei kas ten to susitarimo netvirtina, bet jei netvirtina, turbūt, taip ir reikią. Jei mes lig šiol pasitikėjome mūsų aukščiausiu vadavimo veiksmu, tai turime pasitikėti ir toliau. Lig šiol jokio susitarimo su diplomatais nebuvo, o Lietuvos vadavimo darbas vis dėlto buvo varomas sėkmingai ir nėra jokio pagrindo manyti, kad jis būtų blogai varomas ateityje. Man rōdos, kad ponas Pakrantis visai be reikalo mus čia sušaukė: jis tik gaisina be reikalo laiką sau ir mums. Vlike sėdi mūsų visų atstovai, ir jie žino ką darą...

— Bet mes nežinome, — pertraukė jį Bepartinis.

— Bet ar mes pasitikime savo atstovais, ar nepasitikime? — pakeltu tonu paklausė Dešiniasparnis.

— Kaip mes galime pasitikėti žmonėmis, kurie toliau savo frakcijos kambario sienų nieko nemato? — savo rektu paklausė Kanapėnas.

— Iš kur tamsta žinai, kad jie tokie žemažiūriai? — ironiškai šyptelėjo Dešiniasparnis. — Jei jie netvirtina susitarimo su diplomatais, tai tas manęs dar neįtikina, kad jie nesuprastų viešų reikalų.

— Ir aš taip pat galvoju, — įsikūso į pokalbį ir Kairiasparnis. — Susitarimas visai nere-

kalingas ir nenaudingas. Jei mūsų diplomatai nori, gali prisidėti prie Vliko, jei nenori, kaip sau nori: išsiversime ir be jų. — Keista, kad tamsta taip kalbi, — pastebėjo Pakrantis. — Yra tamstos atstovaujamoje srovėje žmonių, kurie kalba visai priešingai.

— Bet kurioj organizacijoj atskalinų netruksta, — atsōvė kategoriskai Kairiasparnis.

— Taip besiginčydamai mes prie jokių išvadų neprieisime, — vėl paėmė žodį Kanapėnas. — Eikime prie konkrečių pasiūlymų. Aš siūlau surašyti plačią petičiją ir pasiųsti Vlikui.

— Aš sutinku petičiją rašyti, bet joje turi būti įrašytas pasveikinimas Vlikui ir išdėstyti motyvai, kodėl mes pritariame jo nusistatymui dėl susitarimo su diplomatais netvirtinimo, — pasakė Dešiniasparnis. — Aš siūlau, kad petičiją suredeguoti būtų pavesta man ir Kairiasparniui.

Tačiau tam pasiūlymui nepritarė kiti konferencijos dalyviai. Tuomet konferencija skilo ir Dešiniasparnis su Kairiasparniui išėjo namo.

Pakrantis, Kanapėnas ir Bepartinis ilgai galvojo, kas reikėtų daryti. Iš pradžių jie jau buvo besutariai rašyti petičiją, bet paskum nuo tos minties atsiskakė, nes jie nė kiek neabejojo, kad jų petičija susilauks tokio pat likimo, kaip ir telegrama. Gal ją kas paskaitys, o gal ir ne, gal ji pateks į archyvą, o gal tiesiausiai keliu atsidsurs šiukšlė dėžėje.

Tuomet jie nusprendė siųsti delegaciją į patį Vliką. Jie galvojo iškart nušausia du zuikus: paragins gyvu žodžiu Vliką patvirtinti susitarimą su diplomatais ir pasiinformuos, kas gi ten iš tikrųjų dedasi už tų Vliko sienų. Kanapėnas ypatingai pabrėžė reikalą sužinoti ir parsivežti Vliko narių pavardžių sąrašėlį.

tiesėsi. Vilkomirskis pasikrapstė pakaušį, prisimerkė, lyg ką staigų prisimintų, ir paprastu, švelniu balsu ėmė šnekėti.

— Bet palaukit. Man atėjo puiki mintis. Jūs padarėte puikų darbą, demaskavot visą kontrevoliuciją. Rotoj mes juos visus turėsim maiše. Aš tuoj...

Pakilo ir išlėkė pro duris. Vyrai susižvalgė vienas į kitą, tik Lapkus niekur nepažvelgė: jis žiūrėjo įsispyręs į šunį, šuo žiūrėjo į jį. Tas truko kelis akimirkščius, labai ilgus akimirkščius, paskum Lapkus šoko ir spyrė, bet šuo vikriai išsisuko ir palindo po stalą, Lapkus kirtio iš kairės, šuo vėl išnirio ir visą smūgį gavo stalas, pašoko aukštyn ir apsvirtė. Lapkus šoko per apvirtusį stalą prie šuns, bet tas vietoj nestovėjo. Šuo pasileido apie kambarį, Lapkus išsitiesė jį vytis. Kiti pasitraukė į kampus. Kelis kartus Lapkus jau buvo bečiūpąs šunį už uodegos, bet tas vis išnėrė. Tik staiga supyskėjo dužtas stiklas ir šuo atsidsūrė lange. Lapkus vienu šuoliu prišoko, ir šuns uodega buvo jo rankoj.

— Dabar tave sutvarkysiu! — sušnypstė ir kelis labai trumpus akimirkščius susitampė su šunim, bet tas tuoj paleido tamsią tryškyne Lapkui į veidą, į krūtinę ir nukrito žemyn.

— Mat ko jis buvo toks nuliūdęs, — ūkiškai pastebėjo Baltramiejūnas, — peršeręs buvai.

— Aš tuoj jį paimsiu! — pašoko Žaliokas.

Laisvės Alėja Wehnen barakų mieste

Vienoj didžiausių Britų zonos stovyklų Wehnen b/Oldenbūrg ištisam mieste barakų, išaugusių ant begalinių smėlynių, dar yra susispietę 470 lietuvių. Vienoje stovykloje — daugiau tautiečių, negu visoje prancūzų zonoje...

Kai spalio pabaigoj stovyklą aplankė BALF pareigūnai, kolonijos pirmininkas p. Narbutas pasidalino su jais informacijomis: Stovykla yra perduota vokiečių administracijai. Už lentinių barakų "butus" su šviesa tenka mokėti po 21 pfen. už kvadratinį metrą. Maistu, kuru ir drabužiais reikia apsirūpinti patiems. Tam tikslui vienas asmuo gauna 80-90 DM "mėnesi; reikią už 20 markių į savaitę reikia apsimokėti butą, kurą, prasimaitinti, apsiengti, apskalbi, batus susilopyti... (Svaras sviesto šiuo metu kaštuoja DM 1,53, litras pieno — 0,38, kilogramas juodos duonos — 0,50).

Džiovininkų, daugiausiai paleistų iš sanatorijos, bet dar nuolat kontroliuojamų, yra 63. Chroniškų ligonių — daugiausiai reumatikų, sergančių jau 2-3 metus, kurių niekas nebegydo, nes nebėra vilties pagyti, yra 7 šeimos. Kai kurios jų turi išlaikyti 3-4 vaikus. Iš įstaigų ligoniai negauna jokių papildomų pašalpų nei maistu nei pinigais. Tik kolonijos pirmininko rūpesčiu ir pačių lietuvių solidarumo dėka pasiseka suorganizuoti ligoniams po markę kitą, po mažutį maisto priedą.

Labiausiai mes buvom sujaudinti, sužinoję, kad Wehnene dar

su įsakiomis paaiškinimais, kas kokiai frakcijai atstovauja.

Taip pat gan ilgai buvo kalbėta, kas į tą delegaciją turi įeiti. Pagaliau nulėmė tas motyvas, kad, kadangi Pakrantis ir Kanapėnas dabar bedarbiai, tai jie ir galį labai produktingai sunaudoti laiką vykdamai viešais reikalais į Europą. Bepartinis ta proga nurodė, kad visuomenė jiems už tai būsimanti labai dėkinga.

Pakrantis su Kanapėnu ilgai nelaukdami ėmė ruošti kelionę.

esama 4 lietuvių našlaičių. Tai kas, kad vieną našlaituką, kurio tėvai karo metu žuvo, globoja šio seneliai — 70 ir 76 metų. Ar ilgai jie tesės... Yra du pusiau našlaičiai — netekę motinos, nors tėvas dar gyvas, bet dirba ir gyvena atskirai. Pusantrų metų Pranukas T. atiduotas į vokiečių prieglaudą, reikią vienas narelis išrautas iš lietuviškos bendruomenės kūno. Jo keturių metų seserį Stasę Danutę globoja toj pačioj stovykloj gyvenanti pora (Kedaičiai). Patys ligoti ir neturtingi. Niekas jiems nepaskiria markės, niekas neatsiunčia maisto ar vaikiškų drabužių ryšulėlio — už tai, kad grynai iš krikščioniškos pareigos jie pasiėmė globoti svetimą kūdikį. Kai žiūrėjom į moteriškę ir į mažąją Danutę, įrėmusią alkūnėles į globojos — Elmos Kedaitienės kelius, mąstėm, kad štai čia yra tikrasis, nors ir tyklusis heroizmas. Nors laikraščiai ir nelinksmuoja šių pilkųjų didvyrių vardų, bet mes norėtume viešai nulenkti prieš juos galvą, nes šitie žmonės nebijojo nei atsidėjimo, nei pasiaukojimo, kad tik neatiduotų lietuviško kūdikio į vokiečių prieglaudą, kad tik neleistų sutirpdyti jo vokiškai bendruomenėl...

Wehnen stovykla turi lietuvišką pradžios mokyklą su 90 vai-

kų ir dviem mokytojais, kuriuos po didelių komitetų pastangų su-tiko apmokėti vokiečiai. Mokyklai parinkti gražiausi ir šviesiausi kambariai tiek kiek iš viso barakuose gali būti gražios patalpos... Ilgai negalėjom nutraukti akių nuo sienoje pakabinto spalvoto reljefo, vaizduojančio 5 lietuvių tautos istorijos periodus: pirmąjį padalinimą, spaudos draudimą, nepriklausomąjį laikotarpį, pirmąją okupaciją ir antrąją okupaciją. Viršum šios pastarosios didelę įspūdingą kaukuolę kasdien prašneka čia susirenkantiems vaikams apie jų tautos tragediją...

Du kakmbariai yra paskirti vaikų darželiui, į kurį kas rytas susibėga apie 40 papurusių galvyčių. Tiesa, darželiui labai trūksta mokomųjų priemonių ir žaislų, bet užtat netrūksta vieno: pasiaukojusių lietuviškų širdžių, kurios ir be priemonių sugeba žaisti su vaikais savus žaidimus.

O kai lynotą spalio vakarą mes atsisveikinam su Wehnen tautiečiais, ir jie lydi mus didžiausia "barakų miesto" gatve, pirmininkas V. Narbutas šypsodamasis klausia:

— Ar jūs žinot, kad gatvė, kuria mes dabar einam, vadina-si — Laisvės Alėja?...

BALF Informacijos Skyrius

TUOJ ĮSIGYKITE NAUJĄ

Balio Gaidžiūno

knygą

VIENERIMETAI

IR
VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaizduojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietuvoje.

Knyga 182 psl. Kaina 1.50 dol. Knyga gaunama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

PRANEŠIMAS

Anglų kalbos vadovo reikalų

Neturėdami galimybės atskirai atsakinėti į pasiteiravimus, pranešame, kad veikalo I dalis (Anglų kalbos pagrindai), kurios pirmas sąsiuvinys taip pat jau išėjo iš spaudos, bus dabar spausdinama be pertraukos po du sąsiuvinius kas mėnuo. II-ji dalis (Frazeologinis žodynas), kurios pirmas sąsiuvinys išėjo anksčiau, toliau bus spausdinamas tik po to, kai išeis veikalo I-ji dalis. Antrosios dalies vienas sąsiuvinys buvo pirmiau išspausdintas tuo tikslu, kad visuomenė susipažintų su veikalo pobūdžiu, nes tokio žodyno lietuviškoji knygų rinka dar neturėjo.

Siunčiant pinigus tik už 1 sąs. prašome nurodyti, kurios dalies sąsiuvinį turime išsiųsti.

WORD & PHRASE

6660 W. 147th St.

Tinley Park, Ill.

ISPEJIMAS

Užsakymai Anglų kalbos vadovui dabartine kaina ir su dabar nustatyta nuolaida bus priimami tik iki š. m. gruodžio mėn. 31 d. Kas siųs užsakymus vėliau, už jau išėjusius iš spaudos sąsiuvinius turės mokėti pilną kainą (po 60 c. už 1 sąs.). Be to, kainoms kylant, tur būt teks ir šio leidinio kainą pakelti. Tačiau galimas kainos pakilimas nelies tų, kurie užsakymus atsiųs dar šiais metais, ir neat-sižvelgiant į tai, kiek bus įmokėję, jie užsakytą leidinį gaus sena kaina pagal paskelbtą nuolaidų lentelę (5 sąs. už 2.75, 10 — \$5.00, 15 — \$6.75 ir 20 — \$8.00; šios nuolaidos duodamos mokant pinigus iš anksto). Tokiu būdu užsisakę veiklą šiais metais, gaus jį sena kaina, nors dalį pinigų sumokės ir vėliau.

WORD & PHRASE

6660 W. 147th St.

Tinley Park, Ill.

Prisidėk

prie VILTIES — spaudos

ir radio bendrovės

rėmimo.

Kiti irgi buvo į žemę panašūs, bet Vilkomirskis vėl ėmė šypotis. Šuo pasirausė, pasirausė po maišą, ištraukė vieną laišką ir padavė Vilkomirskiui, o pats vėl paniro į maišą. Vilkomirskis skaitė ir šypsena greitai nyko iš veido. Po kelių akimirkščių veidas jam pasidarė baltas ir baltas. Akys, pirma slypėjusios už juokų springstančių vokų, išvirto į paviršius, ir kai jomis apmetė kambarį, visus nuo jų pagavo šurpas. Bet pasakytą nieko nepasakė. Šuo jau buvo ištraukęs antrą laišką. Jis paėmė, skaitė ir skaitė, o šuo traukė ir mirksėjo akimis, lyg norėtų kam pasakyti: "tik jūs pažiūrėkite", nes labiau baltai Vilkomirskio veidas nebeturėjo jėgos. Jis darėsi mėlynas, kaip pakaruoklio, ir kai šuo padavė mėlyno vyniojamo popieriaus skiautę, ir popierius, ir Vilkomirskio veidas pasidarė vienodos spalvos.

— Kontrevoliucija! — iškošė pro dantis, ir atsiskus ir nei gyvus nei mirusius vyrus pridėjo, — šunes, jūs! Jūs provokuojant visam krašte kontrevoliuciją, o paskum norite maiše paslėpti!

— Mes... mes... mes... — pradėjo mikėti Lapkus, bet toliau "mes" nieko negalėjo išspausti.

— Paprastas šuo gudresnis už jus. Partijos nariai jūs... Aš...

Čia Vilkomirskio akys užkliuvo žalioko, kuris stovėjo kambario kampe ir priekin palinkęs žiūrėjo įsispyręs į Vilkomirskį. Jam rankų pirštai, kaip mėšlungio traukomi, gniaužėsi ir vėl

tiesėsi. Vilkomirskis pasikrapstė pakaušį, prisimerkė, lyg ką staigų prisimintų, ir paprastu, švelniu balsu ėmė šnekėti.

— Bet palaukit. Man atėjo puiki mintis. Jūs padarėte puikų darbą, demaskavot visą kontrevoliuciją. Rotoj mes juos visus turėsim maiše. Aš tuoj...

Pakilo ir išlėkė pro duris. Vyrai susižvalgė vienas į kitą, tik Lapkus niekur nepažvelgė: jis žiūrėjo įsispyręs į šunį, šuo žiūrėjo į jį. Tas truko kelis akimirkščius, labai ilgus akimirkščius, paskum Lapkus šoko ir spyrė, bet šuo vikriai išsisuko ir palindo po stalą, Lapkus kirtio iš kairės, šuo vėl išnirio ir visą smūgį gavo stalas, pašoko aukštyn ir apsvirtė. Lapkus šoko per apvirtusį stalą prie šuns, bet tas vietoj nestovėjo. Šuo pasileido apie kambarį, Lapkus išsitiesė jį vytis. Kiti pasitraukė į kampus. Kelis kartus Lapkus jau buvo bečiūpąs šunį už uodegos, bet tas vis išnėrė. Tik staiga supyskėjo dužtas stiklas ir šuo atsidsūrė lange. Lapkus vienu šuoliu prišoko, ir šuns uodega buvo jo rankoj.

— Dabar tave sutvarkysiu! — sušnypstė ir kelis labai trumpus akimirkščius susitampė su šunim, bet tas tuoj paleido tamsią tryškyne Lapkui į veidą, į krūtinę ir nukrito žemyn.

— Mat ko jis buvo toks nuliūdęs, — ūkiškai pastebėjo Baltramiejūnas, — peršeręs buvai.

— Aš tuoj jį paimsiu! — pašoko Žaliokas.

Jis peržengė langą, pasiekė kaštano šaką, su ja traskėdamas nulūžo žemyn, suklupo, bet greitai atsistojo ir dingo už kampo.

Visi trys buvo prie lango.

— Stoj! išgirdo tuoj už nugarų ir atsiskusę pamatė tarpdury stambų enkavedistą. Paskui jį įėjo kitas, trečias, visos būrys. Lapkus mėgino šluostytis veidą, bet jį paėmė už rankų du stiprūs vyrai ir išvedė. Išvedė ir Baltramiejūną su Pupiniu, išnešė ir maišą su šunų pasiūlymais. Tarybiniam šunims laikyti klube liko tik nemalonus kvapas.

— Šunes, — tyliai kartojo į mašiną vedamas Lapkus.

— Šunes. Žinoma, kad šunes, — kartojo vežamas.

— Šunes, visi šunes! — šnibždėjo vienas paliktas NKVD rūsio koridorių.

— Visi šunes. Žinoma. Patrakę šunes, — tešnekėjo mušamas tardytojo kabinete.

O NKVD turėjo daug darbo. Kadangi visi laišškai skaitant buvo išimti iš vokų, niekaip negalima buvo nustatyti iš kurios krašto vietos išsiųstos. Jeigu sutiko rašyenos, tai, nesutikto ant voko pažymėta išsiuntimo vieta, su vieta aprašyta laiške; jeigu derino aprašomąją vietą su išsiuntimo, tai nesi-derino aprašomieji asmenys; jeigu ėmė pagrindam aprašomuosius asmenis, tai nebuvo tokių vietų. Tada nutarė paleisti asmenis kontrevoliucijos įieškoti vietose, bet ir ten nieko aiškaus ne-

buvo galima rasti: reikėjo imti arba visus, arba nė vieno. Tada parinko kas kur po akių pasitaikė ir išsivėžė.

Tik viena vieta buvo aiški, tai ta, kur gyveno Aldona Blėdienė per prievartą padaryta Popovienė. Nuvažiavo ir ten. Troboj nebuvo nieko. Pasidairė kieme, pamatė iš už tvartų su kastuvu grižtantį patį Popovą.

— Kur Popovienė? — paklausė. — O ne. Aš jos neužmušiau, — greitai atsakė.

— Mes žinome, bet mes norim su ja pašnekėti, kur ji dabar?

Popovas truputį pasirangė ir parodė ton pusėn, iš kur buvo atėjęs.

— Bet ji nebešnekės. Enkavedistai nuėjo.

Už tvartų, šalia pusiau užslinkusios gyvuliams girdyti kūdros buvo šviežiai judinta žemė, o šalia jos suknubusi verkė kokių dvylikos, trylikos metų mergaitė.

— Ji čia, — parodė Popovas. — Bet, kaip Dievą, jos neužmušiau. Inzgė, ingzė ir pati nusiingzė.

Mergaitė pakėlė galvą, bet Popovas sukanodantis ir pajudino, sunkų dar tebežemėtą kumštį kailinių paskvernė, ir mergaitė vėl nuleido galvą.

— Tai nebe mūsų reikalas, — pasakė enkavedistas, apsisukęs eiti atgal.

— Bet dabar man reikią pačios. Ta ingzė, ingzė, bet vistiek buvo boba. O kaip tu čia dabar žmogus be bobos.

— Tai ar jau čia to gero nebėra?

— šyptelėjo enkavedistas.

— Kad nelabai, — numykė Popovas. — Visos paimtos, o dalintis boba, kuris čia tau norės, nors šiaip ir geras draugas būtų.

Tada enkavedistai staiga sustojo. — O kas ten ta? — parodė vienas ranka į mergaitę. — Duktė?

— Ne, čia jos.

— Tai pasiimk. Popovas pasikrapstė pakaušį.

— Kad dar lyg būtų skysta... — nutęsė.

Enkavedistai nusijuokė.

— Skysta? Ką tu išmanai apie bobas, jeigu tau tokia skysta. Pasiimk ir pranešk pirmininkui, kad pasiėmei. Ar lauksi, kad kitas pasiimtų.

Jie dar pajukavo ir tiesiai per dirvas nuėjo į kelią, kur stovėjo paliktas džipas. Popovas gerą valandą žiūrėjo į mergaitę.

— Alda! — pašaukė.

Mergaitė pakėlė galvą.

— Eik čia, — pamojo su galvą.

Mergaitė nejudėjo.

— Eik čia! — pakartojo garsiau.

Mergaitė dar vis nejudėjo.

— Girdi, ką sakau! O gal lauksi, kol ateisiu ir kojas pridėsiu, jei savų nebeturi. Greičiau!

Su paskutiniais žodžiais žengė žingsnį į priekį ir sustojo pasinėšęs pulti. Tada mergaitė atsistojo ir iš lengva ėmė eiti Popovo link.

(Pabaiga)

Džiovininkai ant cementinių grindų

Mažam Huntlosen b/Olden-burg kaimelyje, pušyne ant kalno, išsiriakvė 9 barakeliai. Džiovininkų sanatorija, kurioje tebestumia sunkias savo dienas 30 lietuvių. Visi sunkūs ir atviri džiovininkai. Tiesa, daugumai leidžiama atsikelti iš lovos, bet ryšys su pasauliu jiems uždraustas. Trisdešimt gyvųjų tautiečių tebeskursta ant akmeninių grindų menkuose barakų kambarėliuose. Kiti trisdešimt jau yra atkintę savo likimą, ir maži mediniai kryžiai sanatorijos kapinėse liudija apie tai, jog čia ilisi tremtiniai nuo Baltijos krantų...

Ligoniai sutinka mus su nelypiama nuostaba:

— 5 metai aš jau guliu toj pačioj lovoj ir tam pačiam kambariui, — pasakoja buvęs Lietuvos karininkas Babonas, — ir niekas dar manęs nebuvo aplankęs. Tik kartą, kai pusiaunaktį netoliese sugedo tautiečių automobilis, jie užsuko ir pas mus.

— O jūs išemigravę draugai, ar parašo, ar gal atsiunčia siuntėnė?

— Apie siuntėnėlius jau seniai nustojom svajoję. Kad jie nors savo šventus pažadus tęstų, kuriuos emigruodami davė — laišką parašyti. Ir tai užmiršo.

— Kaip jūs šiaip užpildot savo dienas? Ar gaumat laikraščius?

— Gauname tik Britanijos Lietuvių ir Tėviškės Žiburius. Iš "aukso šalies" Amerikos didžiųjų lietuviškų laikraščių mums niekas nesiunčia. Net vietinės Tremties negauname. Nebent kas pajėgia nautraukti nuo savęs sviesto ketvirtuką, tai užsiprenumeruoja.

Pietų metu pasiseka visus tautiečius suvest į krūvą. Štai šypsoi ir šposus krečia K. Sakalauskas, nors jis dalies šonkaulių neturi, o plaučiuose kaver-nos.

— Ir ko jūs stebitės — šypsoi jis. — Juk aš buvau Lietuvos kariuomenės muzikantas. Dūdas iš viso vieko pūčiau, tai bent plaučiai buvo.

Daug tylesni ir atrodo palaužti Mažutis ir Makrickas. Pastarasis, kaip ir Sakalauskas, vėniši kaip pirštai, nors artimieji, jų spėjimu, užjūriuos turėtų būti nebologai įsikūrę.

Vienintelė moteris lietuvių tarpe J. Cerkaukaitė — Lukšaitienė iš Suvalkų Kalvarijos, buv. karininko žmona. Jos vyras šiuo metu dirba amerikiečių darbo kuopose. O šešių metų dukrytė Danutė auga pas svetimus žmones. Kai atvyksta mamos aplankyti, šioji negali net ranka perbraukti per kūdikio plaukus, nes turi atvirą džiuvą, beviltiškai neinančią nei gėryn nei blogyn... Dėl penumionijos jos širdis net pasidavus į dešinę pusę. Ir šioji moteris turėjo į mus tik vieną vienintelį prašymą, skaidrų, kaip lietuvišką sielą:

— Jeigu žmonės, kurie dabar augina mano dukrytę, emigruotų, pagelbėkit, padarykit, ką galit, kad tik jai nereiktų eiti į vokišką prieglaudą, kad tik ji ne užmirštų lietuvių kalbos, ir kad už vargšę mamą neimtų melstis vokiškai...

Pasirodo, kad turime bendrų pažįstamų, kuriems tuoj pranešim jos adresą. Tegul nors laišką parašo, nors knyga ar laikraštį atsiunčia; juk žmonės, kurie žiūri mirčiai į akis, nieko daugiau iš gyvenimo nenori, tik truputį žmogiškos šilimos...

Nedaug kuo šį kartą galėjom mūsų tautiečiams būti naudingi: neatsivežėm jiems nei šiltų rūbų, nei apavų nuo cementinių grindų drėgmės apsiginti, negalėjom užversti CARE paketais ar nors simboliškai įsprausti į delną po kelias markes. Mes tik apsiėmėm pajieškoti jų artimųjų užjūriuose, pasižadėjom nes-

mokamai išsiuntinėti jų laiškus, davėm adresus BALF jūridinių patarėjų, į kuriuos galėtų kreiptis savo mažytėse bėdose. Ir jautėmės nejaukiai, kai už tokias smulkmenas jie mums su ašarom dėkojo.

O kai grįžom atgal per smėlėtą pušynėlio kapines, tyliai galvojom — kieno iš jų vardu bus atžymėtas trisdešimt pirmas lietuviškas kryžius... Ir net dabar, kiekvieną akimirka, kai leidžiam sau sotesnį kšnį ar nebūtiną pramogą, anie Huntlosen matyti kryžiai sunkiu šešėliu užgula mūsų sąžines...

BALF Informacijos Skyrius
(14b) Reutlingen,
Lederstr. 94. Germany.

NEO-LITHUANIOS SVENTĖ SYDNEY, AUSTRALIJOJ

Lapkričio 10 d., jau antrus metus Sydney gyvenantieji Neo-Lithuanai, minėjo korporacijos metinę šventę. Tradicinė sueiga šį kartą buvo Domininko Kuo-džio laikomoje lietuviškoje svetainėje. Tautinėmis spalvomis ir ženkais papuoštoje patalpoje, skambant tradicinėms korporacijos dainoms, prisiminta korporacijos praeitis, seni draugai. Įdomių prisiminimų papasakojė filisteris dipl. inž. Daukus, kadai savo rankomis prisidėjęs prie korporacijos rūmų statybos.

Per pastaruosius metus korporantų skaičius Sydney mieste kiek padidėjo. Čia apsigyveno ir keletas buvusių filijų. Pagerėjo kiek ir jų materialinė būklė. Daugelis jau gyvena nuosavuose namuose, kiti jau baigia

statytis. Tai vis sunkauso darbo ir kantraus taupymo išdavas. Kiek gyvenimo sąlygos leidžia, Sydney Neo-Lithuanai dalyvauja visuomeninėje veikloje.

Sueigos proga pasveikintas Korp! Garbės Narys ministeris Balutis, per Dirvą sueigos dalyviai prašo pasveikinti Ministerį Lozoraitį, kaip Nepriklausomos Lietuvos Vyriausybės Iga-liotinį, Lietuvių Tautinės Sąjungos Amerikoje prezidiumą, Dirvos redakciją ir visiems korporantams bei filijoms prašo perduoti geriausių linkėjimus.

RETAS LIETUVIŠKO RYZTINGUMO PAVYZDYS

Pradžioje paminėtas D. Kuodis vertas mūsų visų dėmesio. Šis žemo ūgio augštaitis, be mokslo, be svetimų kalbų (ir be IRO paramos) prieš 26 metus atsidūrė Australijoje ir čia apsigyveno. Tai vienas pirmųjų lietuvių šiame kontinente. Nors jam teko gyventi svetimųjų tarpe, negirdint kartais po 5 metus nė žodžio lietuviškai, vis dėlto jis ir dabar kalba gryniausią augštaičių tarmę. Jis yra 52 metų.

P. A.

Seniausias ir gražiausias ilius ruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas

dovanai.

6755 So. Western Ave.

Chicago 36, Ill.

NAUJIENA LITERATūros MĖGĖJAMS!

JAU ATSPAUSDINTA IR PARDUODAMA POEZIJOS

ANTOLOGIJA

Ž E M Ė

ŽEMĖJE telpa brandžiausia kūryba: Juozo KEKSTO, Kazio BRADŪNO, Alfonso NYKOS-NILIUNO, Vytauto MACERNIO ir Henriko NAGIO.

Antologiją redagavo KAZYS BRADŪNAS, o studijinį įvadą parašė JUOZAS GIRNIUS.

ŽEMĖ išleido "LIETUVIŲ DIENOS" — 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif. Knyga turi 200 pusl., iliustruota ir atspausdinta dviem spalvomis. Kaina \$4.00. Ją galima įsigyti pas visus "Lietuvių Dienų" atstovus. Clevelandiečiai gali įsigyti ir Dirvos redakcijoje.

FRANK SUOPIS

WIN \$10,000 FOR YOURSELF-AND \$10,000 FOR YOUR CHURCH OR FAVORITE RECOGNIZED CHARITY!

See me for your FREE

entry blanks for the Crosley "American Way" Contests. Nothing to buy! You can enter today—there is over \$2,000,000 for you and your churches or favorite recognized charities—over 6,000 prizes in cash and Crosley Gift Certificates for you—more than \$500,000 cash donated by Crosley and Crosley Dealers to the churches and charities named by winners. You'll want to express yourself on "What the American Way of Life Means to Me"! It's easy! It's fun—there's nothing to buy!

Come in now

and enter both the National and this store's own "American Way" Contest which has its own separate extra prize of a \$300 Crosley Gift Certificate for the winner, and \$100 in cash to the church or charity named by winner. While you're here, see all the wonderful Crosley products that are available as prizes to the winners of the Crosley Gift Certificates!

*The term "church or recognized charity," as used herein, means a church or charity which is exempt from taxation under Section 101(6) of the Internal Revenue Code.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave

EX 1-0911

BLANKS GALIMA UZPILDYTI IR LIETUVIŠKAI — svarbu tik

pasisakyti!

NUOMONĖS

VAGIS REKIA — GAUDYKIT VAGI!

Lapkričio mėn. 20 d. "Darbininke", pirmam puslapyje įdėta tokia žinia "Vlikas apsaugotas nuo Vadizmo. VLIKo posėdyje pakartotinai buvo svarstytas susitarimo su St. Lozoraičiu projektas ir galutinai atmetas. Tuo būdu Lietuvos laisvinimo organizacijoje demokratini principas apsaugotas ir vadistinės pretenzijos atmetos".

Jau daugelį kartų "Darbininke" ir jo brolyje "Drauge" kalbama, kad Vlikui gresia vadistinės pavojus, kad tik vieni katalikiškųjų grupių atstovai Vlike esą geri demokratai.

Šia proga norėtusi Darbininke ir Draugo paklausti:

1. Kas sulaužė Lietuvoje sutartą Vliko sudėties proporciją ir ją stengiasi, nesilaikydami jokių padarumo principų, išlaikyti, kad tik galėtų VLIKui pirmesti vadistinį katalikų politinės srovės dominavimą?

2. Kas, prieš visų kitų grupių atlikus pasisakymą, atsisako į VLIKą įleisti Mažosios Lietuvos atstovą, kad tik Vlike būtų išlaikytas katalikų vadistinis dominavimas, nežiūrint net į gyvinius lietuvių tautos interesus?

3. Kas stengiasi ir stengiasi Vliko pirmininko kedėje laikyti tik katalikiškųjų grupių balsais, kad tik būtų išlaikytas Vlike katalikiškųjų grupių vadizmas?

4. Kas į Vienybės sąjūdį pasiuntė frontininkų vadą Leoną Prapuolienį, kad tik būtų išlai-

kytas katalikiškųjų grupių vadizmas Vlike?

5. Kas tvirtinant Vliko komisijos susitarimą su St. Lozoraičiu, jį paverstė niekais, kad tik būtų išlaikytas katalikiškųjų grupių vadizmas?

Visi lietuviai žino, kad tas kombinacijas, neva Lietuvos vadavimo varden Vlike atlieka vieni katalikiškųjų grupių atstovai. Jie, norėdami visuomenę klaidinti, pasirenka tokius metodus, kurie pilnai tinka pasakymui — "Vagis rekia — gaudykite vagi!"

B. V., Cleveland, Ohio

BROOKLYNIEČIAI, NESISAVINKITE AITVARŲ

Jau praėjusiais metais, kada vienas "Aitvaras" buvo iš Stamford, Conn., nevisai tiksliai skambėjo kai kurių korespondentų informacijos, bandančios "Aitvarus" pavaizduoti Brooklyn "parapiinių" kvartetu. Siemė vėl (DIRVOS Nr. 45, lapkričio 8 d., 8 psl.) pasirodė žinia apie "Aitvarus", kur, be teigimų apie "egzistuojančius tik nerepetuojančius" kvartetus, ne tik "subruklinami" "Aitvarai", bet ir bandoma brukliniečiams priskirti teisę tvarkyti kvarteto vidaus reikalus. O "Aitvarų" sąstatas juk yra štai koks: du "Aitvarai" iš Brooklyn, N. Y., du iš Stamford, Conn., vienas (vado-vas) iš Harrison, N. J. Taigi "Aitvarai" ne Brooklyn, o mūsų kvartetas. Bet... mes vis tiek kvarteto vidaus reikalų tvarkyti nesiruosiame...

J. Valušaitis, Stamford, Conn.

Ar pažįsti šį kraštą?

Jungtinių Valstybių miestai

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

Iš muziejų pažymėtini — De Young paminklinis muziejus Golden Gate parke su 60 galerijų. Muziejus turtingas savo rinkimais iš visų pasaulio dalių nuo seniausių laikų. Daug dėmesio skiriama muziejuje esantiems ginklų rinkiniams ir lietuvių modeliams. Ginklai surinkti iš visų kraštų, nuo 15 amž. ligi pastarųjų laikų. 1924 m. miestui A. B. Spreckels ir jo žmonos padovanoti Garbės Legiono Rūmai yra vertingas savo rinkimais tapybos ir skulptūros muziejus. Architektūrinio požūrio pastats yra Liudviko 16-jo laikų stiliaus. Dar vienas muziejus, tai — meno su 12 galerijų, išlaikomas privačių fondų pagalba. Be tapybos rinkinių iš Amerikos rytų ir vakarų bei Europos, atstovaujami ir Pietų Amerikos menininkai. Muziejus kasmet rengia svarbias meno parodas.

San Francisco opera per metus pastato apie 40 klasikinių operos spektaklių su pačiais žymiaisiais Metropolitan dainininkais ir duoda galimybės pasireikšti ir kylančioms meno žvaigždėms.

Pittsburgh — Pensilvanijos valstybės pramonės centras yra laikomas didžiausiu Amerikoje metalo pramonės centru. Geležies rūdos jo pramonės įmonės daugiausia gauna iš Minnesotos valstybės. Šiuo atžvilgiu su Pittsburghu gali konkuruoti tik New Yorkas ir Chicago. Be ge-

ležies plieno mieste daug gaminama elektros reikmenų. Be savo garso, kaip žymaus metalo pramonės centro, Pittsburgh minėtinas ir keliomis mokslo įstaigomis. Carnegie Institutas po vienu stogu jungia miesto biblioteką, meno rinkinių skyrių su išimtiną teise kartą per metus surengti pasaulinio garso tapybos meistrų parodą, pagaliau ir Carnegie Music Hall — koncertinę salę. Minėtinas Buhl planetariumas. Čia astronomijos reiškiniai gali stebėti 500 žiūrovų. Tai lyg savotiškas žvaigždžių teatras, kur be 9000 žvaigždžių ir planetų parodomos ir kometos, debesų formavimas ir kiti dangaus reiškiniai. Observatorija turi publikai prieinama 10 colių teleskopą.

Iš kitų J. Valstybių didesnių (pusės ir daugiau ml. gyv.) miestų dar pažymėtini — Milwaukee, Wisconsin valstybėje turis gerai išvystytą pramonę.

Toliau minėtinas savo nepaprastu išaugimu Houston miestas Texas v. Karo dėka mieste labai išaugo naftos ir cheminės įmonės. 58 mylių kanalas įgalino Houstoną virsti pirmaeilium JAV uostu. Miesto srity esama 15 žibalo valyklų. Karo metu vyriausybė investavo per 200 mil. dol. į gazolino ir sintetinės gumos įmones mieste ir jo srity. Houston yra ir žemės ūkio gaminių centras Texase 87% ryžių gaunama Houstone ir jo apylinkėse. Statomas Texas Medicinos Centras — 163 akrų plote — kaštuosius per 100 mil. dol. 1934 m. įst. Houston universitetas per metus turėjo per 13 tūkst. studentų.

Buffalo miestas esąs pačiame New Yorko valstybės pakrašty. Išvystyta pramonė. Iš mokslo institutų žymėtinas Buffalo Mokslo Muziejus su 17 salių ir spalvotais eksponatais, turis daug geologijos, zoologijos, primityvių rasių ir kt. rinkinių. Albright Galerija pasižymi moderniosios tapybos ir skulptūros rinkiniais, tačiau turi ir senų amžių bei viduramžių skulptūros eksponatų iš Azijos, Europos ir Egipto.

New Orleans, vienas didžiausių miestų pietuose ir žymiausias Louisianos v. miestas turi seniausią universitetą Mississippi slėnyje (įst. 1834 m.). Mieste, kasmet prieš Pelenų dieną, įvyksta pagarsėjusi Mardi Gras šventė.

Minneapolis, Minnesotos v. miestas yra vienas įdomesniųjų miestų Amerikos šiaurės vidurio valstybių tarpe. Didelę gyven-tojų dalį sudaro švedų ateiviai. Pramonė šiame mieste labai įvairi. Žymią vietą užima miltų gamyba. Kultūros srity, be mokslo įstaigų, žymėtinas Meno Institutas ir Walkerio Meno Centras — auklėjamojo pobūdžio muziejus su šių dienų meno išryškiniu. Minnesotos universiteto biblioteka turi apie pusantro mil. tomų knygų, labai daug laikraščių komplektų, pvz., Wiener Zeitung rinkiniai nuo 1703 ligi 1915 m., komplektai daugelio Europos laikraščių, įskaitant ir Hitlerio ir Mussolini laikais leistus. Taip pat biblioteka turi ir daugelį Europos ir Amerikos viešųjų dokumentų, ypač iš skandinavų kraštų.

Cincinnati — vienas didesniųjų Ohio valstybės miestų. Pramonės srity minėtina mėsos pakavimo, rūbų, muilo, lošiamųjų kortų gamyba. Kultūros gyvenimą iškelia Cincinnati-un-tas, simfonijos orkestras bei Meno Muziejus ir Meno Akademija. Muziejus, be privačių šaltinių dovanotų meno rinkinių, turi antrą savo gausumu JAV-se muzikos instrumentų kolekciją ir istorinius lošiamųjų kortų rinkinius (B. d.)

Parengė V. Al

Koncertuoja Vincė Januškaitė

Brooklyno Moterų Vienių, norėdama pagerbti operos solistę Vincę Januškaitę, minicinį savo dainos darbo 25 metų sukaktį, gruodžio mėn. 7 d. New Yorko Carnegie Recital Hall ruošia jos koncertą. Koncerto pradžia 8:30 val. vak. Dainininkėi akompanuoja Aleksas Mrozinskas.

Vincė Januškaitė, Amerikos krantus pasiekusi prieš keleris metus, yra dviguba sukaustuvininkė. Ji mini 25 metus nuo savo debiuto Lietuvos operoje ir tiek pat metų nuo savo pirmojo lietuviškų dainų koncerto.

Lietuvos Operoje dainininkė per tą laiką sukūrė keliasdešimt nepamirštamų vaidmenų, ypač Carmen, kurios dar ir dabar daugelis lietuvių pasigenda, svetimų operų scenose šią operą matydami. Januškaitė ir savo roles sukaupdavo visą savo kūrybinę galią, jas išbaigdama ir muzikaliai ir vaidybiškai.

Kaip menininkė, ji yra ypatingai gantos apdovanojama. Šalia gero balso, ji turi ir vaidintojos talentą. Tie du dalykai operos srityje jai leido pasiekti tokio aukšto lygio.

Dainavimo mokslus dainininkė pradėjo Kaune, vėliau juos tęsė Berlyne ir Romoje. Lietuvos operon atėjo kaip tik pačiu jos kūrimosi laikotarpiu ir joje dainavo visą laiką, ligi karo įvykių ir bolševikinės invazijos užklupta, turėjo pasitraukti į Vakarų.

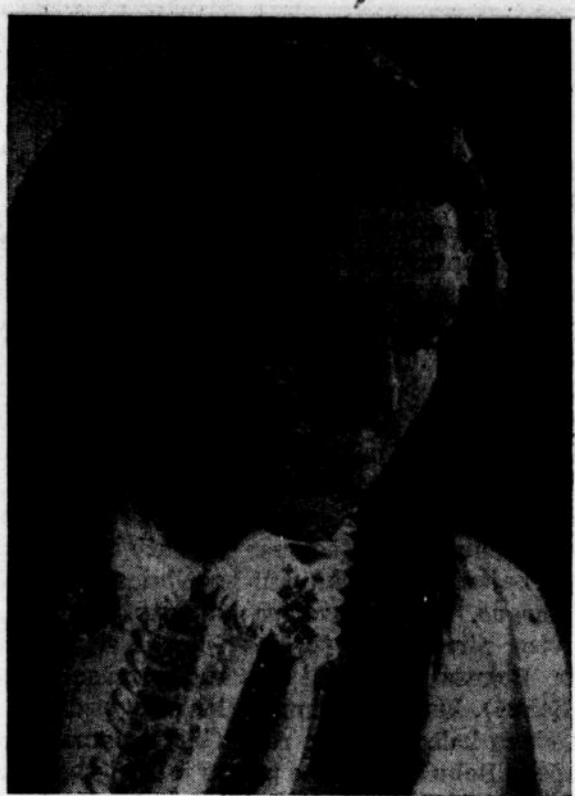
Kaip koncertinė dainininkė, Vincė Januškaitė savo karjerą pradėjusi 1925 m. pavasario koncertu Romos Karališkojoje Filharmonijoje, lietuvių dainos garbinimui ji sukaupė visą savo kūrybinį veržlumą.

Jei lenkiamas galvas prieš tas lietuvių kaimo motules, kurios karta iš kartos perdavė liaudies dainas, tai su tokia pagarba prisimenami ir tie dainininkai, kurie, panaudodami savo talentą, nesigalioję nei darbo nei pastangų tas dainas išlaikyti gyvas ir demonstruoti jas ne tik saviškiams, bet ir svetimiečiams.

Vincė Januškaitė šioje srityje yra pati pirmoji pradininkė, ir, nors ją pasekė ir kiti žymūs lietuvių dainininkai, bet ligi šiolei neturi sau lygių. Ji pati pirmoji jau laiko dulkę apneštas dainas iškeldavo į koncerto sceną, įdiegdama joms gyvybę ir kitiems parodydama jų grožį.

Nebuvo Lietuvoje nė vieno miestelio, pradant jos gimtųjų Subačiūni, kur ji nebūtų dainavusi. Užsienio, svetimiečiams ji dainavo, todėl lietuvišką tautinį drabužį, ruošė lietuvių tautodailės parodėles. Su savo dainomis koncertuose ir operose ji buvo Romoje, Paryžiuje, Pragoje, Vienoje, Berlyne, Stockholme, Goeteborge, Kopenhagoje, Buenos Aires ir kt.

Didžiojo New Yorko ir kitų didesniųjų lietuviškųjų kolonijų gyventojai jau turėjo progos ją

ne sykį išgirsti. Bet ji dalyvavo kartu su kitais menininkais. Šis koncertas kaip tik yra ir skirtingas, kad dabar ji dainuos pati viena. Parinkta programa ji klausytojui atvers nepamirštamųjų lietuviškų dainų grožį ir patiekis pasaulinių muzikų kūrinių.

Moterų Vienių, gerbdama nusipelnusią lietuviškosios dainos

menininkę, šiuo savo parengimu jos asmenyje pagerbia ir lietuvių dainininkų veiklą ir jų pasiekimus laimėjimus. Lietuviškoji visuomenė kviečiama tame pagerbime dalyvauti.

Bilietai koncertui jau galima įsigyti J. Ginkaus ir K. Strumskio, Gabijos krautuvėse, pas V. Žukauską ir pas pavienius Moterų Vienių narius.

Niekad nevėlu gražiai padėkoti

Norėdams suteikti kiekvienam galimybę savo geradarių atžymėti tam tikru dokumentu, o ypač tiems, kurie gyvena mažose kolonijose, kur nėra rengiami bendri padėkos vakarai, atspausdiname meniskus.

padėkos lakštus (diplomas)

Diplomus meniskai parengė grafikas J. Steponavičius, išrašą suredavo rašytojas S. Santvyras. Diplomai yra labai gražūs, tekstas atspausdintas 6 spalvomis pergamentiniame popieriuje, viršelis 3 spalvų odos imitacija, perrištas spalvota juoste su pergamentiniu apvalkalu. Diplomo kaina su persiuntimu \$2.-; perkant iš karto 3 diplomus — kaina 3-jų \$5.-.

Pageidaujantiems išrašų ir geradarių pavardes, arba yra paliekama vieta geradarių pavardėi įrašyti patiems.

Daugelis savo geradarių jau atžymėjo tokiais diplomais. Iš geradarių pusės buvo didelis pasitenkinimas, kad jie turi tam tikrą dokumentą, kuris atžymi jo pagalbą savo tautiečiams.

Todėl ir Tamstai siūlame savo geradariams įteikti tuos pažymėjimus.

Gavęs auščiau nurodytą sumą pinigų bei kitus pageidavimus, tuojau diplomą persiųsiu užsakiusiam pasirašyti ir įteikti, kam jis skirtas.

Laukiu malonių užsakymų.

Juozas Kapočius
597 E. 7th St.
So. Boston 27, Mass.

Rudens festivalis Tarptautiniam Institute

Tradicinis Clevelando Tarptautinis Institutų rudens festivalis įvyko lapkričio 10 YWCA rūmų salėje. Apie 500 žiūrovų gausiais aplodismentais pasveikino šėšių tautų tautinių šokių grupes, kurios šiame festivalyje tikrai gražiai pasirodė.

Jeigu prieš dvejus metus šiuose festivaliuose visos grupės daugiau išreikšdavo tautinių jausmų demonstraciją ir, apskritai, norą linksmintis, pramogauti, tai šį kartą beveik visos šėšios dalyvavusios grupės daugiau paskyrė dėmesio savo tautinių šokių gilesnėms studijoms, jų choreografijai bei technikai, atlikimui. Suprantama, kad šis teisingas posūkis yra įvykęs ne be Čiurlionio ansamblio įtakos.

Kai prieš dvejus metus Čiurlioniečiai pasirodė Tarpt. Instituto festivalyje, jie prilygo profesinei klasei ir daugelis kitų tautų šokėjų pajuto, kad jie yra gerokai atsilikę nuo Čiurlioniečių. Šitai, tur būt, ir paskatino pažangėti kitas grupes.

Šįmet festivalyje dalyvavo vengrai, graikai, ukrainai, slovakai, skotai ir kroatai. Ukrainai, skotai ir graikai (iš tikrųjų, graikės) savo šokius atliko gražiausiai. Ukrainų grupę sudarė tik mokyklinis jaunimas, nuo 5 m. iki 15 m. amžiaus. Ukrainų grupėje tikslumu, gera technika ir skonių pasižymėjo solo šokėjai, bet geri buvo ir grupiniai šokiai, kuriuose buvo jaučiamas jų vadovo Arseny geras šokių žinojimas bei metodinė disciplina. Sensacija sukėlė jų 5 metų berniukas, pašokęs kardių šokį, ir kitas 8 m. berniukas — kazoką.

Šie du šokėjai ne tik gerai pašoko gana sunkius šokius, kurie reikalauja daug darbo, judesių tikslumo, bet ir puikiai vaidino, sukurdami patyrius ir talentingų šokėjų vaizdą. "Harvest" šokis (4 merg. ir 2 berniukai) priminė mūsų Lenciūgėlį, net kai kur ir muzikinė melodija priminė mūsų. Pastebėtina, kad ukrainų grupės pusę sudarė amerikoniškai ir kitą pusę, tremtinukai. Beveik visi dalyvavę buvo iš tos pačios ukrainiškos mokyklos.

Skotai, vadovaujami M. Callander, įėjo į sceną su visa skotiška diidye ir margumu. Didžiulė triūba, lyg vargonai, grodama įėjo pirma. Margova puošnūs skotiški sijonai ir kojines. Į triūbos senoviško maršo ritmą išdidžiai įėjo 3 skotukės ir

bais, rumunai keramikos darbai, lenkai — lėlėmis. Rumunų tautinė grupė, kuri čia yra nedidelė, festivalio svečiams surengė pietūs.

Šis gražus tautinio meno ir solidarumo vakaras baigėsi vaidinimu. Kitas didžiulis Tarpt. Instituto festivalis įvyks 1952 vasario viduryje Music Hall salėje. J. Stp.

KARTŲ ŽODŽIAI

(Brockton, Mass.). Žodžiai pasiekė mano ausis buvo tarti gražia tyra anglų kalba. Bet tie žodžiai nebuvo artimi mano širdžiai. Jie smigo lyg durkliai į mane. Palenkęs galvą klausiau, netikėdamas, kad tokioje vietoje, tokiose pareigose esąs asmuo galėtų tokias skaudžias išvadas daryti:

— Europa — tai puvėsių puodas ("rotten pot"). Jei Europa nusisuko nuo Dievo tai tegul ji ir merdi savyje. Jei mes galime džiaugtis savo laisvėmis, tai kam mums kišti nagus į europiečių reikalus. Kam mums siųsti jiems duoną, sviestą ir kitas gyvenimo prabangas ("luxuries")....

Šie beveik pažodžiui atspakoti sakiniai buvo tarti lietuvių Šv. Roko Parapijos bažnyčioje, Brocktone, Mass. per 11:30 val. mišių pamokslą, kurį anglų kalba pasakė tos parapijos klebonas kun. Strakauskas.

Kiek religinė pamokslas dalis buvo graži ir turininga, tiek nukrypimas į griežčiausią politinį izolacionizmą paliko lietuvių širdyse didelį kartelį ir nuliūdimą.

Brocktoniečius norėjusi paklausti, kiek jiems teko padėti pastangų surenkant, pavyzdžiui, Alto Laisvės Mobilizacijos Vajui 1552.00 dolerius iš parapijos, kurioje klebonas visai kito pušėn traukia? Gal BALF'ui pavyktų tiksliau nusakyti kam tie rūbai ir piniginės aukos siunčiamos ir kas tame "puvėsių puode" palikti mirčiai. Man atrodė, kad čia rašytojo plunksnos neužtektų. Balfas turėtų pasiūlyti tokiems izolacionistams aplinkyti bent vieną benamių pabėgėlių stovyklą Europoje. Gal suskurdė, amžiaus, ligų ir vargo prisilėgti senukų ir ligonių veidai primintų jiems vieną iš pačių gražių Katalikų Bažnyčios tiesių: jausmą apie artimo meilę.

Da.

Nors šio laikraščio neimu, tačiau gaunu retkarčiais pasiskaityti iš kitų. "Dirvos" 45 nr., 1951 m. lapkričio 8 d., radau straipsnį iš Springfieldo, Ill. "Nesupratinimai Springfielde, Ill." Skaitau šį straipsnį ir netikiu.

Tame straipsnyje smarkiai apšmeižtas mūsų mylimas Vincas Abramikas. Tame straipsnyje minima, kad Vincas Abramikas Springfieldo visuomenėje nustojes autoriteto. Aš tikrai nežinau, kas ten tremtinių tarpe dedasi, bet vietiniai lietuviai iš visų tremtinių žino ir pažįsta vieną Vincą Abramiką. Mes jį mylime ir gerbiame todėl, kad jis nuo pirmos dienos čia atvažiavęs pradėjo su mumis bendrauti ir veikti. Jis moka elgtis su visais labai gražiai. Kiek jis mums pasakė gražių kalbų, kiek jis mums surengė vaidinimų, koncertų! Retas atsitikimas, kad Vincas Abramikas nebūtų pakviestas kalbėti mūsų draugijų susirinkimuose. Pereitų metų pabaigoje išliko reikalus siųsti atstovą nuo visų lietuviškų organizacijų į Chicagą. Visų organizacijų pirmininkų ir atstovų susirinkime vienintelis buvo išrinktas Vincas Abramikas, kuris ir atstovavo visoms organizacijoms. Tenka daug kartų susitikti ir su tremtiniais, kurie taip pat sako, kad be Vincos Abramiko čia nieko nebūtų. Todėl ir nustebeu, kad atsirado tokių tremtinių, kurie kalba neigiamai apie Vincą Abramiką autoritetą ne tik tremtinių ir vietinių lietuvių tarpe, bet ir visos Springfieldo visuomenės tarpe. Kokią teisę turi keli tremtiniai kalbėti už visus vietinius lietuvių ir net visą visuomenę? Tiesa, komunistų jis nemėgsta ir su jais kovoja. Taigi, komunistų tarpe, galbūt jis ir neturi autoriteto, bet tik ne mūsų. Aš pats, o gal ir šimtai kitų vietinių lietuvių, protestuojų prieš tokius tremtinius, kurie šmeižia mūsų mielą Vincą Abramiką, nes jis yra mūsų tarpe lietuviškos kultūros palaikytojas. Šį mano laišką maloniai prašau paskelbti tamtos laikraestyje.

Su pagarba.
K. M. Racaitis,
806½ E. Wash St.,
Springfield, Ill.

Redakcijos pastaba: Dirvos Redakcija neturi asmeninės patirties su V. Abramiku, tik žino, kaip skaitytoją ir šiek tiek bendradarbį, parašantį vieną kitą straipsnį Dirvai. Kartą jis nusiskundė, kad Springfielde pora tremtinių šeimų boikotavo Balfą vakarą — neleido savo vaikų dalyvauti vaidinime. Springfieldo tremt. dr. jos pirmininkas (vienas iš V. Abramiko nusiskundime paminėtųjų) ir sekretorius parašė laišką, kuriame tvirtino, jog V. Abramiką laiko nustojusiu vietos visuomenės autoritetu, ir tuo aiškino vaikų neleidimą dalyvauti vaidinime, kuriam vadovavo V. Abramikas. Tas tremt. dr. jos valdybos pareiškimas neatrodė įtikinęs ir jis buvo paskelbtas su atitinkamais rezervais.

KALĖDŲ DOVANAI—

Smith-Corona portatyvę rašomąją mašinėlę — liuksusinį modelį Silent su lietuviškais ženklais nesusiaurintam amerikoniškam 88 ženklių raidyne. Didelis pasirinkimas modelių, norimais ženkais raidynų ir jų stilių. Specialūs radynai su lietuviškais ženklais profesionalams — gydytojams, inžinieriams ir kt. Igaliausias išmokėjimas. Tam tikrais atvejais žymios kainų nuolaidos. Šioms rašomosioms platinti reikalingi atstovai visose lietuvių kolonijose. Klauskit informacijų.

V. Bartkus
712 E. 92nd St.,
Cleveland 8, Ohio.
Tel. LI 1-6716 (Skambinti nuo 5:00 val. p. p.).

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

Fabrika atrankos ir truputį ydingi garsieji

"HEEL HUGGER"
BATAI

4.99

Reguliariai 7.95 - 9.95 (jei tvarkoj)

"Heel Hugger" batai versiuo, Suedes, Kid odos įvairių rūšių ir spalvų... Juodi, mėlyni, rudi... Perkant greit, geresnis pasirinkimas! Menki trūkumai neįtikėtinai geram dėvėjimui, o šie batai siūlomi nuostabiai žema kaina.

Dydžiai nuo 4 iki 11, AAAA iki EEE pločio (Ne visi dydžiai kiekvienoje rūšy)
Galia, neužsakom nei paštu nei telefonu

Reg. Heel Hugger batai nuo 7.95 iki 9.95

Yra ir 300 porų puikūs 9.95 iki 12.95 fabrikų atrankų Arch batų

Basement Women's Shoe Department

PHILADELPHIOJ

Kariuomenės šventės minėjimas bus gruodžio 1 d.

Minėjimas prasidės gedulinėmis pamaldomis, kurios įvyks š. m. lapkričio mėn. 30 dieną, 8 val. vak. šv. Antdriejaus bažnyčioje.

Pamaldų metu giedos solistė Juzė Augaitytė ir L. Kaulinio choras.

Pats minėjimas įvyks gruodžio 1 d., 6 val. vakare šv. Kazimiero parapijos salėje.

Kalbės Lietuvos Kariuomenės savanoris — kūrėjas, Lietuvos skautų įkūrėjas, kapitonas Petras Jurgėla, "Kario" redaktorius kapitonas Simas Urbonas ir kiti. Meninėje dalyje dalyvauja solistė Juzė Augaitytė, pianistas Fornezis, L. Kaulinio choras ir tautinių šokių grupė.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARIUS

TAFTAS AR EISENHOWER?

Nors Amerikos prezidento rinkimai dar "už kalnų" — bus tik 1952 metais lapkričio pirmą antradienį, jau dabar visuomenės vadai, spauda ir partijos labai susirūpinusios tais rinkimais, ir jau atsiranda kandidatai. Kai gen. Eisenhower buvo parvykęs pasitarimams pas prezidentą, ir jo rėmėjai ir partijos (ir Trumanas) rūpinosi patirti ar Eisenhower kandidatuotų.

Jis nepasakė nieko, tik pareiškė, kad nėra nieko įgaliojusių dirbti už jo kandidatūros rėmimą.

Su Eisenhoweriu ta bėda, kad jis net nežino, jei ir norėtų, kokioje partijoje kandidatuoti.

Griežtai partijos akimis žiūrint, jo nenorėtų nei viena nei kita, nes jis niekur nėra pasireiškęs tikroje spalvoje.

Iš Eisenhowerio pusės žiūrint, jis, jausdamasis žymiu šio laikotarpio šalies žmogumi, jei ir norėtų būti išrinktas prezidentu, pageidautų, kad jam tikrai prižadėtų nominacijas ir išrinkimą.

Šiaip gi, sprautis į kandidatų ir paskui pralaimėti, ne jo laipsniui vertos pastangos. Panašiais sumetimais ir gen. MacArthur nesikėsina pasipiršti į prezidentus, nors jis yra aiškus respublikonas ir šiai partijai labai reikalingas.

Ohio senatorius Robert A. Taft, iš Cincinnati, anksti pradėjo vaju laimėti respublikonų partijos nominacijas. Jis bei jo rėmėjai tiki, jeigu bus nominuotas, bus ir išrinktas.

Dažnai pasitaiko, jog ir labai iškilusios kandidatūros pralaimi. Kitos grupės taip susiorganizuoją, kad ir žymiausias, pirmiausias asmenis, nustumia į šalį, nominuoja kokį vadinamą "juoda arkli" — (dažnai visai šlubą). Dėl tokių kombinacijų Amerika yra turėjusi visai netikusių prezidentų.

Už Eisenhower pasisako ir du kartus buvęs kandidatas (1944 ir 1948) respublikonas Dewey, New Yorko gubernatorius. Politikos žinovai sako, Dewey nori užkirsti kelią Taftui nominacijai laimėti, įsiūbavus Eisenhowerio kandidatūrai, konvencija suskaldyti taip, kad paskui neliktų kitos išeities, kaip vėl nominuoti patį Dewey. Nors partijose priimta niekad daugiau nenominuoti to paties kandidato, kuris kartą rinkimus pralaimėjo, bet Dewey frakcijai pavyko tas nuostatas sulaužyti ir jis buvo nomonuotas du kartus. Savo 1948 metų padarytomis klaidomis esąs pasimokęs ir norėtų laimėti prezidento rinkimus 1952 metais.

"LIETUVOS KUNIGAİKSTIS" DIVORSO AMERIKIETĖ

Paryžiuje, tarp daugybės iš

Rusijos pabėgusių caro laikų didžiūnų, gyvena princas Igor Trubeckoj, kuris save vadina Lietuvos kunigaikščiu. Jo vardas spaudoje jau kelintą kartą pasirodo perskrytą proga su amerikietė milijonierė, Barbara Hut-ton, proga. Jis buvo ketvirtas tos milijonierės vyras.

Rusų kunigaikščių Trubeckoj vardas Lietuvos istorijoje neturėjo reikšmės, bet šis, matomai susipažinęs su Lietuvos istorija, nutarė išvesti savo kilmę iš Lietuvos kunigaikščių. Jam maloniau vadintis Lietuvos kunigaikščiu, kadangi imperialistinės Rusijos kunigaikščių pilnas Paryžius...

Jeigu šis Trubeckoj-galėjo apsisvesti su Amerikos milijonierė, be abejojus nebuvęs tų nusikurusių Rusijos kunigaikščių eilėje. Barbara Hutton, iš savo pusės, turi ypatingą pamėgimą santykiuoti su Europos tituluotais vyrais. Dabartinis jos artimas meilužis, sakoma, jaunas vokiečių, baronas.

Amerikoje neperseniai buvo pagarsėjusios kelių lietuvių vedybos su Amerikos vyrais milijonieriais, nors jos nėra jokios kunigaikštystės, tik paprastos "vargdienės mergaitės".

Garsiausias romanas buvo Jievtutės Paulekiūtės iš Chicago, su žymiausio pasaulinio milijonieriaus anūk. Winthrop Rockefeller. Jie, tačiau, sulaukė sūnaus, persiskyrė.

Kitos dvi lietuviškos, taip pat neseniai ištėkusios už milijonierių, yra Paulina Kučionytė, iš Beverly, Mass., kur ją pamilo dirbtuvės savininko anūkas, milijonierius Edward H. Winslow.

Virginia Nickiūtė, Chicagoje, ištėkėjo už milijonieriaus Thorne Donnelly, kurio tėvas yra didelis knygų leidyklos savininkas ir sūnui užrašė apie \$6,000,000 turto.

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMĖKITE

**DR. ANTANAS
RUDOKAS, O. D.**

tikrina akis, pritaiko akinius.

keičia stiklus

4701 S. Damen Ave.,

Chicago 9, Ill.

(47-sios ir Damen kampas)

Priima: 6-9 v. v.;

šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.;

trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-738

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalausti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

Jau išėjo iš spaudos PLB VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS LEIDYKLOS išleista knyga — geriausia kalėdinė dovana —

TĖVŲ PASAKOS

Iš lietuvių pasakų lobyno parinko ir skaityti paruošė A. GIEDRIUS, iliustravo dail. J. KAMINSKAS. Knyga kietais viršeliais, 150 pusl., didelio formato, su plačiu autoriaus įrašu apie lietuviškas pasakas. Kaina \$1,90

Be to, leidykloje dar galima gauti:

1. LIETUVIŲ KALBOS VADOVAS, Prof. P. Skardžius ir kt. \$4,50
2. PRINCAS IR ELGETA, Mark Twain, apysaka 1,20
3. NORMUOTOS ŠYPSĖNOS, Brazilius, fejtonai 0,25
4. PASAKOS PAKOPOS J. Baltušaitis, eilėrašiai 0,75
5. PASAKOS, Giedrius, eilėrašiai 0,75
6. TĖVELIŲ PASAKOS, A. Giedrius 0,25
7. VILKAS MĖSKERIOTOJAS, Pr. Imrys, eil. pasaka 0,25
8. TOLUMOS, F. Kirša, eilėrašiai 0,75
9. DAILI SAULUTĖ, Kolba, spalvoti piešiniai vaikams 0,50
10. PO RŪŠČIUOJŲ DANGUM, L. Šeštakienė, novelės 0,25
11. Lietuvių k. gramatikos, geografijos, istorijos, gamtos m. ir skaičiavimo vadovėliai po 0,50

Platintojams nuolaida. Kreiptis: Litauisches Zentralkomitee, Verlag (20a) Hannover, Hēgelstr. 7, Germany ir pas vietos platintojus.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos
Leidykla

Kituose laikraščiuose

ST. LOZORAICIO
PAAIŠKINIMAS

"Laisvoji Lietuva" Nr. 20 rašoma:
"Laisvosios Lietuvos" spalų mėnesio 19 dienos numeris yra atspausdintas p. Jono Mašiotos straipsnis "Pasaka be galo", kuriame, be kita ko, pasakytas štai kas.

"Jei p. V. Sidzikauskas, būdamas 'Laisvos Europos' lietuvių atstovu, asmeniškai neviršina St. Lozoraicio dėl jam padarytų skriaudų dar Nepriklausomoje Lietuvoje, negražiū būdu, iškelus jam menkos vertės, Tautą ir Valstybę žeminančią bylą ir ją pasinaudojęs, išstūmęs ji iš mūsų užsienio politikos veiklos ir diplomatijos, yra surantamas". Tokiu būdu p. Sidzikauskas laikysena liečiančiais mane politikos klausimais išsako su mano tariamu elgesiu jo byloje. Todėl manau esant naudinga priminti tikrąją dalykų eigą, paliekant nušaliamai kitas bylos ypatybes.

Aš nebuvau iškėles p. Sidzikauskui jokios bylos ir šiaip nebuvau prisidėjęs prie jos iškėlimo. Kvota, kurios pasekmėje buvo padarytas teismo tardymas ir p. Sidzikauskas patrauktas teismo atsakomybėn, buvo pradėta ir pabaigta esant užsienio reikalų ministeriui mano pirmajam Dr. D. Zarniui. Aš tuo metu buvau patarėju pasiuntinybėje prie Šv. Sosto.

Lygiu būdu ne aš paleidau p. Sidzikauską iš užsienio reikalų ministerijos tarnybos. Jis buvo paleistas, kai jam buvo iškelta baudžiamoji byla. Tai įvyko taip pat prieš paskiriant mane užsienio reikalų ministru. Aš tada buvau politikos departamento direktorium ir valdinių atleidimas nebuvo mano kompetencijoje.

Suprantamas dalykas, kad šis faktų išdėstymas nereiškia ministerijos ar kitų įstaigų veiksmų kritikos.

P. J. Mašiotas teisingai sako savo straipsnyje, kad asmeninius dalykus nedera painioti su Lietuvos reikalais.

St. Lozoraitis
Roma, 1951.XI.11.

PAIEŠKOJIMAI

ASIPASKAS Antanas, iš Mockabūdių ar Galioriskės k., Vilkaviškio apskr.

FREDORFAS Gustavas, iš Sintautų, Šakių apskr.

JABLONSKIENĖ — PRIALGAUSKAITĖ Stanislava.

KELETKAITE Aleksandra, iš Pirkščių k., Raudondvario vl., Kauno apskr.

LENSBERGAS Jonas iš Šiaulių apskr.

MATUZEVIČIUS Julius, iš Kuprių k., gyvenęs Vabalninke.

NESEVIČIUS Petras, iš Kidulių k., Marijampolės apskr.

NORVAISA Antanas, iš Rūdaičių k., Laukuvos v., Raseinių apskr.

PRIALGAUSKAITĖ — JABLONSKIENĖ Stanislava.

REICHERTAS Georgas, iš Sintautų, Šakių apskr.

SPEDERIS Francas, iš Pavasių k., Šakių apskr.

TRAKYMAS Ignasius.

VAICULIONYTĖ, sesuo Pranciškos VELONISKIENĖS, gyvenusi apie Mahanoy City, Pa., kilusi gal iš Kalvarijos, Marijampolės apskr.

VALAITIS Juozas, iš Kidulių vl., Šakių apskr. gyvenęs Sac Paule, Brazilijoje.

WEIDMAN Adolfas — Osvaldas, iš Bulavėnų, Raseinių ap.

Jieškomieji ar apie juos turintieji bet kurių žinių prašomi atsiliepti Lietuvos Generaliniam Konsului šiuo adresu:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA

41 West 82nd Street

New York 24, N. Y.

"DARBININKO" BEDOS

"Darbininko" redakcija Nr. 59 skundžiasi:

"Bet yra Bostone ir nepatenkintųjų "Darbininku". Tai ta grupelė žmonių, kurie jau iš pat pradžių dėjo visas pastangas, kad tėvai pranciškonai Bostone neįsikurtų ir "Darbininko" čia neleistų. Dabar jie varo priešiką "Darbininkui" akciją, visomis progomis žmones atkalbina, kad jo neskaityti, nes greitai laikas bus išleistas patys geriausias Amerikoje vietos laikraštis. Šios akcijos centre yra vienas slaplyvarde prisidengęs asmuo, žinomas jau iš Lietuvos ir tremties. Kas dar jo gerai nepažįsta, pasitiki, bet gali skaudžiai apsigalvoti. Žinoma, tai jau reikalas. Nesuprantama tik elgsena kaikiurių atsakingų prieš katalikišką visuomenę asmenų, kurie ardo katalikų pastangas Amerikoje turėti stiprų ir įtakingą savaitraštį, o ne kelis skurstančius laikraštukus. Kam tai išeina į naudą, aišku. Bet kad tokia elgsena kertama į veidą patiems katalikams, įsitikins greit ir jie patys, jei to dar nemato.

Šiuo atveju dar nekeliamo aiškėn pavarčių, kurios eina per žmonių lūpas, bet teks ir jas paminėti, jei piktai gandai apie "Darbininką" bus ir toliau skleidžiami."

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

BAUŽAS IR BOHUŠAS

Mūsų literatūrinėje kalboje dar lig šiol nėra galutinai nusistojęs buv. ukmergiškio bajoro ir Vilniaus apygardos mokyklų vizitatoriaus pavadinimas: vieni jį vadina Bauža, Baužas (žr. Liet. Rašytojų kalendorius 39 psl., Naujienos Nr. 263), kiti Bohušas (žr. Pr. Naujokaitis, Liet. Literatūra 35 psl.), treti dar kitaip jo pavardę kreivulioja. Tad kaip iš tikrųjų jis turėtų būti vadinamas? Būdamas Lietuvos bajoras ir lenkų kultūros žmogus, jis ir savo pavardę visų pirma yra turėjęs lenkišką Bogusz (gudiškai tariama Bohuš), kuri pažįstama ir kitoms slavų kalboms, pvz. rus. Boguš, čekų Bohuš ir kt. Šios pavardės šaknis bog- yra plačiai vartojama slavų kalbose, varduose, pvz.: lenk. Bogodan, Bogumil, Bogusław, Boguchwał, ček. Bohud, Bohuvlast, Bohdan, Bohurad, Bohusud, serb. Bogdan, Bogoljub, rus. Boguslav, Bogomolov, toliau lenk. Bogun, Boguta, Božeta, ček. Božena, Božehut, Božek, Bohuš ir kt. Iš šios šaknies slavų kalbose dar yra sudaryta visa eilė tolimesnių darinių, pvz. lenk. bogaty "turtingas", ček. ubohy "grynas, ne-

turtingas" ir kt. Manoma, kad slavų bog- yra paskolintas iš sen. indų iranėnų, kurių protėviai senų senovėje bus gyvenę dabartinėje pietinėje Rusijoje; plg. sen. indų bhaga- "dalis, laimė; malonė; turtingas, maloningas viešpats, globėjas", avest. baha- "dalia, likimas, laimė; viešpats, dievas" ir kt. Baltų, jų tarpe ir lietuvių, kalbose šio žodžio nėra iš senovės paveldėto; jį sutinkame tik vėlyvesniuose skoliniuose bagotas "turtingas", ubagas "beturtis, elgeta" ir kt. Kaip iš slavų Bogdan yra atsiradęs mūsų Bagdonas, taip iš lenk. Bogusz yra kilęs Bagužas (kirčiuojamas pirmame skiemenyje; priesaga -usz čia yra pakeistą į -užas tuo pat būdu, kaip ir žodyje arkužas "popieriaus lakštas" iš lenk. arkusz). Dabartinis Baužas yra sulietuvinta iš Bagužas, arba gali būti atsiradusi iš gudiškos lyties Bohuš, kurio priebalsis h galėjo būti vėliau išmestas; plg. žem. naika "bizūnas" iš gud. nahajka, pabelis iš gud. pohibel, arielka iš gud. harelka ir kt. Pavardę Baužas neturi nieko bendro su būdvardžiu baužas "beragis, buolas, šmulas", kuris toliau yra

susijęs su buožė "burbuolė; drūtesniu galu lazda; spragilas; bezmėnas", buožulas "burbuolė; varpo širdis", bužulas "bumbulas" ir kt.

Mūsų literatūrinėje kalboje pirmiausia vartotinas Bagužas (su šakniniu kirčiu), kurį jau nuo seniau pažįsta klaipėdiečiai lietuviai ir kt. Bohušas skamba per daug gudiškai, o Baužas, atrodo, tėra tik paprastas perdirbinys.

"M. KALBOS" SKAITYTOJAMS

Kas iš savo tarmės pažįsta žodį manta "gerybė, turtas", maloniai prašom pranešti "Mūsų kalbos" redaktoriui Dirvos adresu. Iš raštų ar iš kitur pažįstama manta nereikalinga. Moksliniam reikalui svarbu yra žinoti, kur šis žodis nuo seniau buvo vartojamas. Už suteiktas autentiškas žinias rašomo straipsnio autorius bus didžiai dėkingas ir kuo galėdamas atsilygins.

Ar prenumeruoti
geriausiai informuotą
savaitraštį
Dirvą?

DOUBLE VALUE SALE

A LIMITED NUMBER OF
GENERAL ELECTRIC CONSOLETTÉ Type TELEVISION SETS

For the price of an
Ordinary Table Model

DEALER NAME
AS A LEADING G-E DEALER IN YOUR COMMUNITY WE ARE HAPPY TO
MAKE IT POSSIBLE FOR YOU TO GIVE YOUR CUSTOMERS THE HISTORY
MAKING VALUE OF A CONSOLETTÉ-TYPE TV SET AT THE PRICE OF AN
Y TABLE MODEL
GENERAL ELECTRIC SUPPLY CORPORATION

For a short time only we are
 slashing the price to only

\$249.95

Imagine! This powerful 17-inch G-E Black-Daylite TV Set in Genuine Mahogany Veneer (not metal or plastic), with custom-built matching base—at a history-making price. You can count on a stand-out picture wherever you live—in a crowded city—or in a far-away area. Only a few of these bargain sets at this price—if you want one, act now!

SUOPIS FURNITURE
6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Clevelande ir APYLINKĖSE

ŠEŠTADIENINĖS MOKYKLOS MOKINIAMS

Šeštadieninės mokyklės vyriausioji moksleivių grupė šį ketvirtadienį, lapkričio 29 d. 6:30 val. vakaro renkasi prie lietuvių salės. Iš čia bus einama į Norwood biblioteką pamokai.

Visi šeštadieninės mokyklės moksleiviai šeštadienį, gruodžio 1 d., 12 val. renkasi pamokoms į lietuvių salę.

LIETUVOS UNIVERSITETO 30 METŲ SUKAKTIS

Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando skyriaus valdyba drauge su Clevelando akademinių organizacijų atstovais (Tautinių Korporacijų sambūrio, Ateities Klubas, Varpininkų filisterių sąjungos, akademinių skaučių ir akademinių skautų sambūrio, Korp. Neo-Lithuania, Vytauto klubo ir Clevelando studentų draugijos) lapkričio 23 dienos bendrame posėdyje, nutarė ruošti Lietuvos universiteto 30 metų sukakties iškilmingą minėjimą.

SKAUTŲ RINKLIAVAI PASIBAIGUS

Jau ketvirtą kartą šiais metais Clevelando visuomenė parodė savo nuosirdumą skautams, paremdama juos materialiai. Pirmą kartą buvo surinkta apie 140 dolerių lietuvių skautų pasiuntimui į pasaulinę jamboree Austrijoje. Antrąjį ir trečiąjį kartą clevelandiečiai dosniai rėmė ir tik jų parama Clevelande įvyko Akademinių Skautų Sąjūdžio ir L.S. Brolijos vadų suvažiavimai šį rudenį. Ketvirtą kartą visuomenė, o ypač skautų tėvai ir bičiuliai daug prisidėjo prie Kalėdų siuntinių lietuviams skautams Vokietijoje.

D.L.K. Vytauto draugovė, ku-

ri šią rinkliavą pravedė, surinko ir pasiuntė į Vokietiją 10 maisto ir drabužių siuntinių, kurių svoris 210 svarų ir vertė 110 dolerių. Viso pinigais ir kitomis gėrybėmis surinkta apie 170 dolerių. Siuntiniai jau išsiųsti, o pinigai bus pasiųsti šią savaitę.

Diepholzo lietuvių skautų Tuntininkas, dėkodamas clevelandiečiams, rašo: "Buvom labai giliai paliesti, sujaudinti ir kartu pradžiuginti, kad mes nesame pamiršti. Malonu buvo sužinoti, kad ir už vandenyno plaka lietuviškos širdys mums čia pasilikusiems ir paliktiems".

Visiems, savo auka prisidėjusiems prie šio skautų gerojo darbo atlikimo, Clevelando ir Diepholzo skautų vardu reiškiamas gilia padėka.

D.L.K. Vytauto Draugovės Draugininkas

OPEREČIŲ ISTRAUKŲ KONCERTAS

Lapkričio 25 d. lietuvių salėje įvyks Petro Maželio koncertas (dalyvaujant S. Kudokiei ir Čiurlionio ansamblui), gana gausiai clevelandiečių aplankytas, buvo daugiausiai įdomus parodytomis operetės ištraukomis, kurias (su dekoracijomis ir kostiumais) atliko S. Kudokiei ir P. Maželis.

Ypač "Grovo Liuksenburgo" ištrauka buvo įtikinanti (abu solistai tas pačias roles vaidino ir Kaune). Antra ištrauka (iš naujo parengta) buvo iš "Linksmosios našlės". Koncertas klausytojuose sužadino apetitą net... susilaukti Clevelando scenoje išties operetės (žinoma, pagėdijimas toli nuo realių galimybių).

Kitose koncerto dalyse P. Maželis pasirodė, kaip ansamblio solistas ir net operinių arijų dainininkas, nors tai neatrodo esan-

SLA 136 KUOPA

gruodžio 1 d. 7 val. vakaro

LIETUVIŲ SALEJE RENGIA

DAINŲ IR ŠOKIŲ VAKARĄ

Programoje dainuos senasis Clevelando lietuvių "Dainos" choras, vadovaujamas Prano Pesio ir solistė Nora Braziulienė. Akompanuos Alg. Nasvytis.

Duetas dainuos ir senieji Clevelando dainininkai, kurių naujieji ateiviai dar nematė. Bus deklamacijos, įvairūs laimėjimai ir kt.

Sokiams grieš Nemanio orkestras.

Įėjimas 75 centai.

Kviečiami visi Clevelando lietuviai.

ti tikroji jo sritis. Dekoracijos irgi buvo jo paties gamintos.

Apskritai visas koncertas publikos buvo priimtas su pasitenkinimu.

ISTOKITE Į VILTIES DRAUGIJĄ

Clevelandiečiai raginami įstoti nariais į įsteigtą Vilties draugiją, kuri rūpintis tautinės minties spauda ir artimiausiu laiku perims tolimesnį Dirvos leidimą. Vilties reikalais prašome kreiptis į Dirvos redakciją, 6820 Superior Ave.

AR IŠ TIKRŲJŲ?

Kai jaunuolio, ar jaunuolės paprasčiausia skirti truputėlį daugiau laiko lietuviškos bendruomenės gyvenimui, beveik visada jie atsako, kad negali. Esą, reikia dirbti ar mokytis, o likus, laiką dar pašvęsti kitiems, tai nebėra kada gyventi. O kas gi sakė, kad darbas kitiems nėra didžiausias gyvenimo šaltinis?

Užmiršti Lietuvą galima labai greitai: Reikia tik nežinoti Lietuvos istorijos, neskaityti lietuviškų knygų, nesekti lietuviškos spaudos ir nedraugauti su lietuviu.

Jeigu Lietuvoje buvo galima ir reikalinga, jaunimui dalyvauti lietuviškose organizacijose, tai išsivijoje yra būtina ir privalo ma.

Jaunos mergaitės daugiausia skaito "Movie Life". Bet kodėl? Juk filmų žvaigždėmis jos tikrai nebus, o filmų žvaigždžių gyvenimas yra toks nepanašus į normalų gyvenimą, kad juo sekti tikrai nereikėtų.

Noras tobulėti yra viena iš pagrindinių jaunystės žymių. Jos neturi negalėtų vadintis jaunuoliais.

LIETUVIŲ SALĖ

išnuomojama

koncertams, šokiams, vestuvėms ir kitokiems renginiams. Iš anksto kreipkitės pas Pr. Urbšaitį, Lietuvių Klubo 6835 Superior Ave.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Pategi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

NAUJAS DRAUGININKAS

D.L.K. Kęstučio jaunėsių skautų draugovės draugininkas vyr. skilt. Remigijus Vižgirda pasitraukė iš pareigų, nes pradėjo studijuoti. Draugovėi dabar vadovauja Vietininkas psikt. Z. Dučmanas (1447 E. 65th St.).

JULIAUS KAZĖNO OKTETAS,

neseniai koncertavęs Chicagoje, gruodžio mėn. 1 d., 8 val. vakaro koncertuoja vokiečių kultūros draugijos parengime (1400 E. 55 St., Sachsenheim).

V. Beliajaus

THE DANCE OF LIETUVA

54 lietuvių tautiniai šokiai bei žaidimai

Užsakymus ir pinigus siųsti

DIRVOS redakcijai

Kaina — \$5.

George Waylonis

keturių vyrų orkestras įvairiems

parengimams. Prieinama kaina.

Tel.:

UL 1-2993

ISNOMUOJAMAS KAMBARYS

lietuvių tremtinių šeimoje. Galima susitarti dėl maitinimo.

Kreiptis: Telef. EN 1-1377

G Ė L E S

pirkti lietuviams maloniausia gė-

lių krautuvė prie Lietuvių Salės

Čia pasijusit kaip ir lietuviško krautuvė. Čia galėsit gauti ir

LIETUVIŠKŲ KALĖDINIŲ

ATVIRUKŲ

Pasirinkimas iš 7-mių rūšių.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

6901 Superior Ave.

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: Pötomac 1-6899

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba kanda tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: Main 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

PRANEŠIMAS

Pranešu savo gausingiems lietuviams klientams, kad pakeičiu darbo valandas šitaip:

10 iki 5, vakarais tik susitarus
Trečiądieniai visai uždaryta

DR. L. A. STARCE

Optometristas

Akių patikrinimas — Visoks regėjimo gydymas
6411 St. Clair Ave. HE 1-1123

NAUJA KRAUTUVĖ

žaislai

Berniukams

Mergaitėms

įvairaus amžiaus

Sporto ir meškeriojimo reikmenys

SUPERIOR SPORTING GOODS CO.

6216 Superior Ave.

Cleveland, Ohio

TALIS studio

Fotografas — meisteris

(pabaltietis)

turėjęs studijas Rygoje ir Berlyne specialiai kino

žvaigždėms ir portretams

DABAR CLEVELANDE

9400 Euclid Avenue

Telefonas — TY 1-5456

Atdara kasdien nuo 12 iki 8 val. vak.

Augčiausia kokybė — geriausias patarnavimas visiems
naujesiems amerikiečiams

RKO Keith's 105th

Lapkričio 28 — gruodžio 2 dienos "NO HIGHWAY IN THE SKY" su James Stewart ir Marlene Dietrich.

Mūsų specialybė

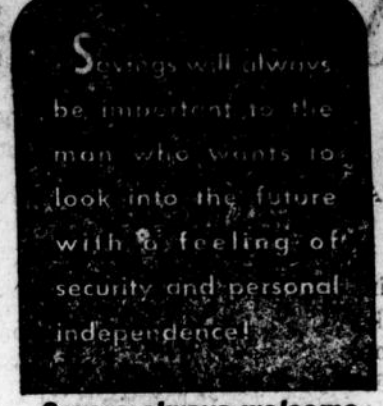
virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų

PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

Jūsų pinigines draugas yra MONCRIEF

šildymo ir oro atvėsinimo sistema

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

KALĖDOS

Daug žmonių laukia linksmy Kalėdų. Bet ne visi jausis linksmi. Tik būdami sveiki, turėdami savo pastogę ir sutauptą sulaukę Kalėdų, galės jaustis laimingi ir būti linksmi.

Kalėdos — yra paraginimas taupyti. Taupydami visada jausis laimingi.

Lengvai prieinama taupymo vieta — LIETUVIŲ BANKAS.

Taupymas yra Federal Insurance Corp. — JAV valdžios saugumo užtikrintas.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.

Trečiądieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2493

Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutalsau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko

7526 Star Avenue

Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnį rinkinį Deimantų, žiedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė

Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metal simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

DIRVA

★★★
THE FIELD

Konakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6620 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Balyš GAIDZIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Savęs apgaudinėjimas

Net ir pastaruose ALT posėdžiuose ne iš vieno kalbėtojo lūpy dar kartą buvo išleistas pasiūlymas bei pasididžiavimas, kad iš visų dėl savo nepriklausomybės atgavimo kovojančių tautų lietuvių esama geriausiai susiorganizavusių, čia esanti vieninteliausia organizacinė sistema: Europoje — Vlikas, Amerikoje — ALT... Jie apima visas organizuotas politines sroves bei grupes, jie veikia gražiai susiklausydami, juose esančios grupės, nors turi ir skirtingų pažiūrų, tačiau pagrindiniais klausimais moka surasti visiems priimtinus sprendimus.

Tai labai gražu. Tai malonu patiemis girdėti ir kitiems pasakyti. Bet ar tai tiesa? Ar tai nėra liūdnas ir net pavojingas savęs apgaudinėjimas?

Vis labiau įsigali palinkimas nežūrėti, kaip iš tikrųjų yra, bet tikėti tvirtinti, kad viskas yra labai gerai, puiku, žavinga, tiesiog didinga. O jei kas drįsta tuo paabėjoti, tas apšaukiamas kiršintu, vadais pasitikėjimo griovėju ir, žinoma..., kenkėju Lietuvos laisvės kovoj.

O vis dėlto labai jau daugelis jaučiame, kad taip labai žavinga ir didinga tose mūsų politinių organizacijose viršūnėse nėra... Ir didelis klausimas, ar užmerktois akimis gyrimasis tikrai yra pats reikalingiausias. Ar ne laikas visiška atvirai pažiūrėti į dalykus, juos įvertinti ir pagalvoti apie išvadą — ne sibiųjant ir ne tokio jau skaisčia spalvio vaizdo, stengiantis tik jį pamatyti tokį, koks jis iš tikrųjų yra.

DIDIEJI VLIKO DARBAI

Prisiminkime gerai — Ka per šiuos 1951-mus metus girdėjome apie Vliko darbus jo uždavinių vykdymo srityje?

Paskutinis didysis jo žygis buvo — jo delegacijos apsilankymas Romoje. Apsilankymas pas Popiežių ir bandymai užmegsti ryšius su Italijoje šiuo metu valdančia partija. Bet tai buvo dar pernai. Be to, to didžiojo žygio vaisiai neišaugo ypatingai dideli. Iš viso sunku pasakyti, kiek tų vaisių esama.

Šių metų žymesni žinomi žygiai buvo — neoficialių atstovų apsilankymas Skandinavijoje ir Ispanijoje — Portugalijoje. Tai, žinoma, teigiami bandymai, tai lyg sėklos pabarimas, kurios išdygstant, išaugant ir vaisių atnešant gal dar reikės ilgokai palaukti.

Nuo pat vasaros pradžios — viskas, ką apie Vliką girdime, tai jo derybos (ar kivirčiai) su Lietuvos Diplomatinijos Seftu. Štai jau keli mėnesiai Vliko veikla, atrodo, galima apibūdinti tokiu žodžių sąskambiu: "Lozoraitis, Lozoraitis, Lozoraitis, prieš Lozoraitį, su Lozoraitiu..." Galėtum pamanyti, kad Lozoraitis yra Lietuvos okupantas ir Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas visa savo energija kreipia, kaip iš jo Lietuvą išlaisvinti... Kaip tas "didysis darbas" vyksta, yra bandoma parodyti kitoje šio laikraščio vietoje, kiek tai imanoma padaryti su turimais duomenimis.

Viso to akivaizdoje auga klausimas: ar toli neisime, besididžiuodami savo tokiu "geriausiu" politiniu susiorganizavimu?

O KAIP SU TARYBA?

Amerikos Lietuvių Taryba savo sudėtimi yra gražus čia gyvenančių lietuvių politinio vieningumo pabrėžimas. Bet ar tai yra veiklos ar tik tylos vieningumas?

Nei Tarybą sudarančios organizacijos, nei jų į Tarybą pasiųsti atstovai neturi jokios progos dalyvauti Tarybos darbų linkmės nustatyme. Nei su tomis organizacijomis, nei su jų atstovais nesitariama nei iš anksto, nei po visam. Vykdomasis Komitetas nei Tarybos suvažiavimams, nei suvažiavimų pritarpuose Tarybos nariams nepateikia nei savo darbo planų nei tiems darbams vykdyti skiriamų samatų. Visą sumano ir sprendžia pats vienas Vykdomasis Komitetas.

Kad tai būtų bent taip! Pasirodo, kad visa eilė veiksmų atliekama visų vardu, net ne visų Vykdomojo Komiteto narių nuomone išklauius. Vienas iš ryškiausių pavyzdžių — garsioji dviejų Vyk. Komiteto narių telegrama. Niekas neginčija, kad telegramą gali siųsti kas nori. Bet kada Vykdomasis Komitetas nutarė už tą, kaip sakoma, privačią (į Tarybos uždavinius visai neįeinančią) telegramą sumokėti iš visuomenės sudėto Tarybos išdo? Be tokio nutarimo išdinkimas negalėjo teisėtai parašyti čekio (pats pirmininkas pareiškė nusistebėjimą, kaip jo ranka nesudrebėjo tai darant...)

Išdo globėjai, tikrindami atskaitomybę, turėjo pamatyti, jog tai yra neteisėtai padaryta išlaida. Bet jie to nematė, o jei ir matė, "tobulų" susiorganizavimo žymės... Tuo būti patenkintiems ir džiaugtis tik išskobomis, nuo kurių turinys vis labiau tolstų, bene bus tik savęs apgaudinėjimas. Apie tai reikia nedelsiant pagalvoti. Pagalvoti ne būtina tik siekiant apgaulingas spalvas nudengti, o pagalvoti, kaip dar būtų galima padaryti, kad mūsų pasididžiavimas susiorganizavimo tobulumu būtų kiek galima tikresnis.

Kariuomenės šventė Brocktone

Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas Brocktone, Mass. įvyko pačią šventės d. t. y. lapkričio 23 d. Šv. Roko parapijos salėje. Minėjimą suruošė tremtinių komitetas.

Kalbėjo P. Viščinis, S. Sužiedis ir J. Valaitis, Balfio atstovas. Dainavo Valerija Barmienė, kuriai akomponavo muzikas Juozas Gaubas, abudu iš Bostono. Publikos daugumą sudarė tremtiniai, bet nemažai buvo ir vietinių lietuvių.

Surinkta tremtiniams Vokietijoje ir karo invalidams virš dviejų šimtų dol.

Antroji minėjimo dalis įvyko lapkričio 25 d. Šv. Roko parapijos bažnyčioje, kur atliktos pamaldos už Lietuvos karius. Pamokslą pasakė kun. Al. Klimas.

Toks minėjimas čia įvyko pirmą kartą. Minėjimo pasisekimas programos ir publikos atžvilgiu rodo, kaip vykusiai tremtiniai atspėjo visuomenės nuotaikas ir reikiama pagarba mūsų kariams, kuriais šioje klaukioje lietuvių tautos padėtyje tapo visi samoningi lietuviai.

Minėjime P. Viščinis pareiškė, kad dabar lietuviai kovoja už Lietuvos interesus ne tik su savo priešais, bet ir su tais lietuviais, kurie tą kovą samoningai ar nesamoningai trukdo, išleidami prieš jį ar neatlikdami rusų uždavinių, kurių atlikimo iš jų laukia tauta. Aiškinimas, kad

tai tylėjo. Paašikėjus pačiame suvažiavime, kad padaryti neteisėtas veiksmas, taip pat jokios išvados iš to nepadaryta, visi tylėjo. Kodėl? Vis vardan tos vienybės... Argi tai ne tylos vienybė?

Šis telegramos atsitikimas nesvarbus: aštuoni doleriai tarp kelių dešimčių tūkstančių yra per menkas dalykas. Bet kas šiandien gali užtikrinti, kad ir daugelyje svarbesnių atvejų, lygiai dėl esmės, lygiai dėl išlaidų, nėra panašiai?

Tarybos posėdžiuose šimt išryškėjo ir kitas reiškinys: jeigu viena Taryboje dalyvaujanti srovė, kuriuo klausimu jau turi savo nusistatymą, tai Taryboje jau nėra vietos apie tai kitokiai net ir nuomonei pareikšti, nes kitaip jau vis vien nebūsią galima pasakyti... Vadinasi, nors ir neužmirštama pabrėžti, jog Taryba kovoja dėl nepriklausomos ir demokratinės Lietuvos, bet jos darbe jau vyrauja tipinga diktatoriška dvasia. Tik nuolaidžiui tylėjimui tokiose aplinkybėse tegali būti išlaikyta išvirsinė vienybė.

Tokios yra būdingos mūsų "tobulų" susiorganizavimo žymės... Tuo būti patenkintiems ir džiaugtis tik išskobomis, nuo kurių turinys vis labiau tolstų, bene bus tik savęs apgaudinėjimas. Apie tai reikia nedelsiant pagalvoti. Pagalvoti ne būtina tik siekiant apgaulingas spalvas nudengti, o pagalvoti, kaip dar būtų galima padaryti, kad mūsų pasididžiavimas susiorganizavimo tobulumu būtų kiek galima tikresnis.

Nelė Mazalaitė, gyvenanti Brooklyne, priimta nariu į The Gallery of Living Catholic Authors. Ta organizacija Amerikoje veikia nuo 1932 m. apjungdama šiame krašte gyvenančius rašytojus ir rūpindamosi jų raštų leidimu. Šiuo metu rašytoja pabaigė romaną "Senmerge" ir pradėjo ruošti spaudai novelių ciklą "Miestelis, kuris buvo mano".

RENATĖS JONAITYTĖS gydymo lėšoms sutelkti koncertas, kurį surengė BALF direktoriato komisija, atnešė per 200 dol. Kadangi tos komisijos pirmininkas J. Ginkus dar prieš tai buvo 50 dol. tam tikslui gavęs, tai tuo būdu visa akcija davė 250 dol. BALFas informuoja, kad kartu su šia suma Renatėi gydyti fonde jau yra 500 dol. Taigi, dar trūksta apie 200 dol.

Koncertą Alliance Hall atidavė J. Ginkus. Renatės gydymo reikalu kalbėjo Br. Kulys ir J. Valakas. Dainavo Rožė Mainelytė, akomponuojant S. Levickienė, ir Aleksas Vasiliauskas, palydimas Alekso Mrozinskio. Stepas Zobarskas paskaitė savo "Dolerį iš Pittsburgho", o Vitalis Zukauskas — Nelės Mazalaitės kūrinių apie tremtinius. Šeštadieninės Maironio vardo mokyklos mokinės padeklamavo eilėraščių.

Pagirtina minėjimo rengėjų drąsa ruošti minėjimą pačią šventės dieną ir kalbėtojų temų paskirstymas, vieniems nekar-tojant to, ką kiti pasakė.

RUSŲ EMIGRANTAI STEIGIA EGZILINĮ PARLAMENTĄ

Po pasitarimų penkių rusų emigrantų draugijų atstovų Stuttgarte ir Wiesbadene, Aleksandras Kerenskis pranešė, kad iškurtas pavergtos Rusijos išlaisvinimui iš 60 asmenų "egzilinis parlamentas".

To parlamento uždaviniais numatyta visų emigrantų rusų sujungimas ir Rusijos išlaisvinimas.

DIRVA

"Lietuva giedroj ir audroj"

— tokiu vardu pavadintą lietuvių rašytojų ir poetų kūrinių deklamacijų vakarą Stasys Pilka suruošė brooklyniečiams lapkričio 18 d. Alliance Hall patalpoje.

Aktorius dideliu įsijautimu atliko vakaro programą, talkininkaujant operos solistei Felicijai Pupėnaitėi ir pianistui Aleksui Mrozinskui. Nors buvo prisibaiminta, kad dėl vykstančių kitų tą dieną parengimų gali nebūti gausiau publikos, tačiau publikos prisirinko daug daugiau, negu normaliai gali toje salėje sutilpti. Panašių vakarų Brooklyne dar ligi šiolei nebuvo buvę.

H. KAČINSKAS IR A. DAUGUVIETYTĖ

du lietuviškojo teatro dramos aktoriai, pagrindines roles vaidino New Yorko rusų "Naujojo Teatro" antroje šio sezono premjeroje. Henrikas Kačinskas vaidino Kalebą Plemmerio, o Asė Dauguvietytė — jo dukterį Bertos rolę inscenizuotėje 6 paveikslų Ch. Dickenso pasakoje "Svirplys užpekyje".

Veikalą režisavo S. H. Orlovskis, rusų dramos teatro aktorius. Šis teatras yra vienas stipriausių rusų emigrantų teatrų New Yorke. Mūsų šaliai savo roles atliko pasigėrėtinai, susilaukdamai ypatingai palankių atsiliepimų iš spektaklyje atsilankiusių teatro meno žinovų ir žymių lankytojų.

Spektaklio pamatyti, o ypač pasigėrėti Henriko Kačinsko ir A. Dauguvietytės vaidybą, buvo nuvykęs nemažas ir newyorkiečių lietuvių būrelis. Buvo džiugu, kad mūsų aktoriai rado progos dirbti savo profesinį darbą, bet kartu ėmė pavydas, kodėl New Yorko lietuviai tokio teatro negalėtų įkurti.

Gruodžio mėn. 1 d. H. Kačinskas vaidins Belugino "Vestuvėse", veikalą, kuris išleistas šio sezono pirmąją premjera ir dar bar statomas trečiakart.

NELĖ MAZALAITĖ

gyvenanti Brooklyne, priimta nariu į The Gallery of Living Catholic Authors. Ta organizacija Amerikoje veikia nuo 1932 m. apjungdama šiame krašte gyvenančius rašytojus ir rūpindamosi jų raštų leidimu. Šiuo metu rašytoja pabaigė romaną "Senmerge" ir pradėjo ruošti spaudai novelių ciklą "Miestelis, kuris buvo mano".

RENATĖS JONAITYTĖS

gydymo lėšoms sutelkti koncertas, kurį surengė BALF direktoriato komisija, atnešė per 200 dol. Kadangi tos komisijos pirmininkas J. Ginkus dar prieš tai buvo 50 dol. tam tikslui gavęs, tai tuo būdu visa akcija davė 250 dol. BALFas informuoja, kad kartu su šia suma Renatėi gydyti fonde jau yra 500 dol. Taigi, dar trūksta apie 200 dol.

Koncertą Alliance Hall atidavė J. Ginkus. Renatės gydymo reikalu kalbėjo Br. Kulys ir J. Valakas. Dainavo Rožė Mainelytė, akomponuojant S. Levickienė, ir Aleksas Vasiliauskas, palydimas Alekso Mrozinskio. Stepas Zobarskas paskaitė savo "Dolerį iš Pittsburgho", o Vitalis Zukauskas — Nelės Mazalaitės kūrinių apie tremtinius. Šeštadieninės Maironio vardo mokyklos mokinės padeklamavo eilėraščių.

N. METŲ SUTIKIMAI

Akad. samb. "Šviesa" N. Metų sutikimą ir šiemet rengia Knapp Mansion salėje.

Savo pirmąjį viešą koncertą N. Metų išvakarėse ruošia Alg. Kačanauskas vadovaujamas vyrių balsų kvartetas. Kartu tai

bus ir N. Metų sutiktuvės su platesne programa ir šokiais. Šis parengimas įvyks naujai atremontuotose Grand Paradise salėse.

NAUJA LIETUVISKA MOKYKLA

Prieš mėnesį New Yorke įsikūrusi lietuvių evangelikų parapija, susirūpino lietuviškosios mokyklos reikalu. Šį sekmadienį po pamaldų St. John parapijos salėje Brooklyne susirenka mokyklinio amžiaus vaikai pirmųjų pamokų.

Mokyklos reikalais rūpinasi trijų asmenų komisija: B. Gaurienė, Anskolis ir Lisauskienė.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ

Amerikos Legiono Dariaus ir Girėno posto, Lithuanian Memorial Post ir Ramovėnų rūpesčiu, Apreiškimo parapijos salėje pereiną sekmadienį paminėta

Lietuvos kariuomenės ir Lietuvos krikšto sukaktis.

Minėjimą vedė Dariaus ir Girėno posto vadas K. Jurgėla, kartu trumpai apžvelgdamas karaliaus Mindaugo karūnavimosi ir Lietuvos krikšto sukaktį. P. Jurgėla skaitė paskaitą apie Lietuvos kariuomenę.

Meninę dalį atliko Operetės Vyrių Choras, vedamas Mykolo Liuberskio.

ALGIRDAS BRAZIS,

kuris jau pradėjo dirbti Metropolitan Operoje ir jau yra dainavęs "Rigoletto" ir "Aidos" operose, dalyvauja ir lietuvių gyvenime, kas ligi šiolei buvo nepaprasta kitiems mūsų menininkams, dirbantiems aukšto meno įstaigose. Perėitą sekmadienį jis atsilankė Renatėi gydyti suruoštajame koncerte, kuriame pasakė keletą sveikinimo žodžių. Jis atspausė, kad negalės dainuoti už Metropolitan operos

ribų, nes ji riša sutartis su šia kompanija, pabrėždamas, kad jam padainuoti šia proga būtų labai miela. Koncerto svečiai jam sukėlė karštų ovacijų. Buvo džiaugtasi, kad lietuviai, nors ir aukštoje vietoje būdami, lietuviškų reikalų nepamiršta.

PIRMAS "KARIO" GIMTADIENIS

Pasaulio lietuvių karių žurnalas "Karys", Simano Urbono redaguojamas, kariuomenės šventės sukakties proga išėjo pasiūsojęs įspūdingu fragmentu iš nuotraukos, vaizduojančios Karių Kapinės Kaune. Turinyje apstu medžiagos iš prisiminimų apie Lietuvos kariuomenę Lapkričio 23 proga. Šiuo numeriu "Karys" pradeda savo antruosius metus Amerikoje.

Artimiausiu laiku žada išleiti numerį su informacinėmis žiniomis apie atskiras lietuvių didesniąsias kolonijas, pirma Amerikoje, o paskui ir kitose šalyse.

Mindaugo krikšto reikšmė

Lapkr. 25 d. Clevelande Mindaugo krikštas buvo paminėtas pamaldomis Clevelando katedroje ir dr. A. Kučo paskaita.

Pamaldų metu katedra buvo pilna lietuvių. Tačiau, nors iš anksto buvo skelbiama, kad toks ir toks monsignoras pasakys atitinkamą pamokslą, pamoksle nebuvo nei žodžio apie dalyką prisiminta. Mišių intencija trumpai tepaminėta tarp vietinių bažnytinį pranešimų.

Dr. A. Kučas savo paskaitoje tikrai gražiai išryškino Mindaugo krikšto reikšmę ir net ne vieną skeptiką galėjo įtikinti, jog tai buvo lietuvių tautai tikrai reikšmingas įvykis.

Paskaitoje buvo iškelta Mindaugo apsikrikštijimo politinė reikšmė. Štai bendrais bruožais paskaitos tezės:

1. Mindaugas buvo pirmutinis valdovas, kuris jau 13-me amžiuje sukūrė tikrai suvienytą valstybę. Nei Prancūzija, nei Vokietija, nors turėjo karalius bei imperatorius, tuo metu dar nebuvo taip suvienytos.

2. Mindaugo apsikrikštijimo aktais buvo priemonė gauti suvienytai Lietuvos valstybei tarptautinį pripažinimą, nes pagal ano meto tarptautinius dėsnius nekrikščionių kraštas buvo laikomas "niekieno žemė", kuri galėjo būti kiekvieno užkariautojo teisėtai pasisavinata.

3. Mindaugas jau 13-me amžiuje parodė ir šiems laikams pavyzdžiui galintį būti nepriklausomybės supratimą. Tai liudija jo rūpinimasis ir diplomatiniai žygiai, kad apsikrikštijus Lietuvos vyskupija būtų nepriklausoma nuo Rygos ar kito krašto vyskupo, bet turėtų ryšius tiesiog su popiežium. Ir to Mindaugas pasiekė, nors pradžioje, prieš jo valią, ir buvo bandyta kitaip susitvarkyti.

4. Mindaugas apie 10 metų buvo tarptautiškai pripažintas, vienintelis anuo metu tikrai suvienytos valstybės vainikuotas karalius.

5. Krikščionybė Lietuvoje nebuvo ypatingas perversmas religiniu atžvilgiu, kadangi senoji lietuvių religija nuo krikščionybės skyrėsi daugiau savo formomis, bet ne esme.

Tuo būdu Mindaugo žygi tenka laikyti tautiška politiniu aktu, laikinai pavykusiu bandymu iškelti Lietuvą į pirmąsias vietas ano meto Europoje. Jei tas bandymas nebūtų buvęs vėliau sugriautas, Lietuvos istorija gal būtų buvusi kitokia.

Nelidamas tiesiogiai klausimo, ar Lietuvoje krikščionybė

yra 700 ar 500 amžiaus, prelegentas priminė, kad niekur krikščionybė neįsigalėjo iš karto. Romos imperijai reikėjo 300 metų, kol ji tapo bent oficialiai krikščioniška. Ligi krikščionybės banga priėjo ligi Lietuvos, natūraliai praėjo dar apie 1000 metų, nes ir kitus, artimesnius kraštus ji apėmė žengdama tolyn labai iš lėto. Kiekviena krašte praėjo šimtai metų iki pilnesnio krikščionybės įsigalėjimo nuo pirmojo krikšto — valdovų krikšto. Lietuvos "pavėlavimas" čia nėra koks lietuvių "atsilikimas", o tik jos geografinės padėties paseka. Juo labiau, kad, kaip pirma minėta, lietuvių tauta nei kultūros, nei moralės atžvilgiu ir pirma nebuvo atsilikusi, o priešingai: Lietuvoje nebuvo vergijos, mes esam laisvos tautos palikuonys.

Jau Mindaugo suvienyta valstybė nebebuvo feodalinė valstybė, o Vytauto sukurta valdovo ab-

solutizmas pralenkė vakarų kraštus bent trimis šimtmečiais. Baudžiava į Lietuvą atnešta tik rusų.

Tad krikščionybė Lietuvoje buvo daugiau nauja forma, prisiiderinimas prie Europos įsigalincio naujo gyvenimo būdo, naujo dėsnių išreiškimo. Ši forma Lietuvoje prigijo ne lėčiau, kaip kitur. Tos ligos pradžia buvo Mindaugo laikais, o visiškai persiformavimas baigėsi jau net gerokai po Vytauto, nors Vytauto laikais padarytas didžiausias šuolis.

Krikščionybės problema Lietuvoje buvo aukštai susijusi su ligi tol nuošaliai buvusios Lietuvos, kaip valstybės, įsijungimu į Europos valstybių šeimą.

Po paskaitos buvo religinio turinio koncertas (J. Krikštolaitė, J. Kazėnas, dekl. J. Stem-pužis ir Ig. Gatautis).

Išrinkime S L A iždininku A. S. Trečioka

Kad būtų sutaupyta daug pinigų ir laiko SLA narių naudai, kad SLA reikalai būtų atlikti gerai ir greitai, kad SLA apsaugos būtų stipriausia ir kad SLA narių visi reikalai būtų pilnai apsaugoti, yra būtina reikalinga balsuoti už A. S. Trečioką ir išrinkti jį į SLA Centro Iždininko vietą. ALBINAS S. TREČIOKAS dirba SLA narių naudai virš 25 metų. Buvo SLA seimuose išrinktas į Ap-

švietos ir Finansų komisijas ir nigrų ir laiko SLA narių naudai. Taip pat be pertraukos yra SLA 245 kuopos ir 5-to apskričio valdyboje virš 25 metų. Be to, jis yra New Jersey ir New York valstybių pripažintas apdraudos žinovas. Todėl visi SLA nariai S. Trečioką ir išrinkti jį į SLA Centro Iždininko vietą.

SLA 245 kuopos ir SLA 5-to apskr. Valdybos Nariai

TREMTIES leidiniai

V. Putino — Mykailačio ALTORIŲ ŠEŠĖLY, visos 3 dalys vienoje gražiai įrištoje knygoje 4 dol.

Igno šeiniaus KUPRELIS, įrištas drobėje 2 dol.

Vytauto Alanto naujas romanas PRAGARO POŠVAISTĖS, 433 pusl., įrištas drobėje . . . 3,5 dol.

Šios knygos — gražus Jūsų buto papuošalas bei tinkamiausia dovana. Jas galima užsisakyti per TREMTIES atstovus.

Clevelande gyvenę tautiečiai netrukus galės nurodyti knygų gauti DIRVOJE.

Chicagoje užsisakoma šiuo adresu:

Mr. A. Silinčius, 5125 So. La Crosse Ave. Chicago 38, Ill.

ir kitose TREMTY skelbiamose atstovybėse.